

17.07.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**17 Temmuz 2023
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

17 Temmuz 2023 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞINA VEKÂLET ETME İŞLEMİ

— Cumhurbaşkanlığına, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet YILMAZ’ın Vekâlet Etmesine Dair Tezkere

YÖNETMELİKLER

— Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği

— Ege Üniversitesi Su Altı Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetmeliği

— Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Havacılık ve Uzay Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Gazi Üniversitesi Yenilenebilir Enerji ve Akıllı Şebekeler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Gaziantep Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— İstinye Üniversitesi Uçucu Yağ ve Koku Duyusu Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TMO'dan hububat alımına ilişkin açıklama

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), Konya'da hasadın başlamasıyla birlikte üreticiden son ürün alınana kadar hizmet verileceğini bildirildi.

TMO'dan yapılan yazılı açıklamada, Konya ve hinterlandında hububat hasadının en yoğun günlerini yaşadığı belirtildi.

İlk hasadın 20 Haziran'da başladığı belirtilen açıklamada, şu ifadelerle yer verildi:

"Konya'da cari tarih itibarıyla arpada yüzde 55 buğdayda ise yüzde 10 hasat gerçekleşmiştir. TMO, ülkemiz genelinde olduğu gibi Konya'da da günler öncesinden hazırlıklarını tamamlamış ve hasatla birlikte TMO alım noktalarında hizmet vermeye başlamıştır. Konya hinterlandında, 47 lisanslı depo ve 28 farklı noktada alım yapan TMO, haftanın yedi günü faaliyet göstererek üreticilerimize hizmet vermektedir. Konya'da, 22 bin 500 üretici TMO'ya ürün satmak üzere randevu almış olup 220 bin ton ürün alımı yapılmıştır. Günlük alım miktarı ortalama 22 bin ton olup açılan ilave noktalarla günlük alım miktarı ve randevu alan üretici sayısı artmaktadır."

Hasadın aynı anda gerçekleşmesi ve üreticilerin aynı günlere randevu almak istemeleri nedeniyle TMO Randevu Sisteminde zaman zaman yoğunluk yaşandığı kaydedilen açıklamada, "Üreticilerimizin kurumumuza arz edeceği son ürün TMO tarafından alınincaya kadar alım noktaları açık tutulacaktır." denildi.

Tahıl koridorunda kader günü

Karadeniz tahıl koridorunun süresi Rusya'nın çekilmesi durumunda bugün doluyor.

Rusya'nın işgali altındaki Ukrayna tahılının geçen yıldan bu yana Karadeniz üzerinden güvenli şekilde taşınmasını sağlayan tahıl anlaşması, Rusya'nın anlaşma süresini uzatmayı kabul etmemesi hâlinde bugün sona erecek.

Anlaşma Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle tırmanan küresel gıda krizi ile mücadele etmek amacıyla Birleşmiş Milletler (BM) ve Türkiye arabuluculuğunda imzalanmıştı.

Anlaşma kapsamında tahıl taşıyan son gemi dün Ukrayna'dan yola çıktı. Rusya geçen yıl Şubat ayında Ukrayna işgalini başlatmış ve ülkenin Karadeniz limanları abluka altına almıştı. Bunun sonucunda küresel tahıl fiyatları keskin yükselmişti.

Rusya ve Ukrayna dünyanın en büyük tahıl ihracatçıları arasında yer alıyor. Ukrayna, anlaşmanın yürürlüğe girmesinden bu yana yaklaşık 33 milyon ton mısır, buğday ve başka tahıl ürünü ihraç etti.

Kendi tahıl ve gübre ürünlerini ihraç etmesi konusundaki taleplerinin karşılanmadığı gerekçesiyle anlaşmadan çekilme tehdidinde bulunan Rusya, yoksul ülkelere de yeterince tahıl ulaşmadığını söyleyerek tepki göstermişti.

BM ise anlaşmanın küresel gıda fiyatlarının %20 düşmesini sağlayarak bahsi geçen ülkelere fayda sağladığını belirtmişti.

Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov, Perşembe günü Rus buğdayının, muhtemelen Türkiye tarafından işlenerek, tahıl anlaşmasının kaderi ne olursa olsun başka ülkelere ulaşmasını güvence altına alacak bir plan hakkında Türkiye ile görüşmelerin başladığını açıklamıştı.

Politika faizi artışı sonrası tüm kredi faizleri zıpladı

TL cinsi kredi faizleri son iki haftada hızlı yükseldi. Merkez Bankası'nın politika faizini yüzde 15'e çıkartması sonrası TL cinsi ihtiyaç kredi faizi 6.43 puan artarak yüzde 47,95'e çıktı, kurumsal kredi kartı ve KMH hariç TL cinsi ticari kredi faizi de 10.13 puanlık yükselişle yüzde 25,23'e geldi.

ŞEBNEM TURHAN

Merkez Bankası verilerine göre 7 Temmuz haftası itibariyle kurumsal kredi kartı ve kredili mevduat hesabı hariç TL cinsi ticari kredi faizleri yüzde 25,23'e yükseldi. Böylece Merkez Bankası'nın 22 Haziran toplantısı sonrası iki haftada TL cinsi ticari kredi faizinde artış 10.13 puan oldu. İhtiyaç kredi faizi ise 7 Temmuz haftasında yüzde 47,95'e çıktı. PPK toplantısından sonraki iki haftada ihtiyaç kredi faizindeki artış da 6.43 puana ulaştı. İhtiyaç kredi faizi en son bu seviyeyi 6 Haziran 2003 haftasında yüzde 48,35 ile görmüştü. TL cinsi ticari kredi faizi de 46 haftanın zirvesine çıktı.

Referans faiz oranı yükselmişti

Merkez Bankası'nın yüksek enflasyon ortamında politika faizini düşük tutma politikası uzun bir sürenin ardından haziran ayı Para Politikası Kurulu toplantısındaki artışla değiştirildi. PPK'dan 6.5 puanlık artış çıktı ve politika faizi yüzde 15'e çekildi. Bu artış Merkez Bankası'nın referans faiz oranını yükselttiği için ticari ve ihtiyaç kredi faizinde bankaların adım atmasına neden oldu. Bu arada de yüksek mevduat faizleri nedeniyle zaten ihtiyaç kredi faizleri bir süredir artıyordu. PPK sonrası yıllık bileşik

referans faiz oranı yüzde 17,86'ya geldi. Regülasyonlar nedeniyle ihtiyaç ve ticari kredide referans faiz oranının belli limitleri aşıldığında menkul kıymet alım zorunluluğu bulunuyor.

Bir haftada yükseliş 7 puan

Merkez Bankası verilerine göre 7 Temmuz haftası itibariyle TL ticari kredi faizi yüzde 24,45'e çıktı. Bu PPK sonrası iki haftada 9.1 puanlık yükselişe işaret ediyor. Kurumsal kredi kartı ve kredili mevduat hesabı hariç TL cinsi ticari kredi faizi ise yüzde 25,23'e yükseldi. Yine politika faizinin yüzde 15'e çekildiği PPK sonrasında iki haftada yükseliş 10.13 puan oldu. TL cinsi ticari kredi faizleri 7 Temmuz'da bir önceki haftaya göre ise 7 puan arttı. 30 Haziran haftasında kurumsal kredi kartı ve KMH hariç TL cinsi ticari kredi faizi yüzde 18,39 seviyesinde bulunuyordu. Yüzde 25,23 seviyesi 46 haftanın en yüksek TL cinsi ticari kredi faizine ulaşıldığını gösteriyor.

Özel bankalarda ticari kredi daralması yüzde 9

Ticari kredi faizleri yükselirken bankacılık sektörünün kredi iştahındaki düşük seviye ise devam ediyor. Merkez Bankası verilerine göre 25 ay sonra ilk kez 27 Haziran haftasında 13 haftalık kur etkisinden arındırılmış ticari kredi büyümesi yüzde 5,11 daralmaya işaret etmişti. 7 Temmuz haftasında ise özel bankalarda ticari kredilerde daralma yüzde 9'a ulaştı. Kamu bankalarında 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış ticari kredi büyümesi 7 Temmuz haftasında yüzde 24,38'e geriledi. Toplam bankacılık sektöründe ticari kredi büyümesi de yüzde 18,24'e indi. 27 Haziran haftasında bu oranı yüzde 22,6 seviyesinde bulunuyordu.

Taşıt ve konut kredi faizleri de arttı

İhtiyaç kredi faizleri ise bankacılık sektörünün en yüksek faizleri uygulayabildiği alan olmaya devam ediyor. 7 Temmuz itibariyle ihtiyaç kredi faizleri de yüzde 47,95'e yükseldi. PPK sonrasındaki iki haftada 6,43 puan, 30 Haziran'dan 7 Temmuz haftasına kadar ise 4 puanlık artış var. İhtiyaç kredi faizi 20 yılın zirvesine yükselmiş oldu. Taşıt ve konut kredi faizleri de arttı. Taşıt kredi faizleri PPK sonrası iki haftada 7.2 puan, bir haftada da 5 puan artarak yüzde 41,22'ye çıktı. Konut kredi faizleri de iki haftada 4.32 puan, 1 haftada 3.85 puan artarak yüzde 28,3 seviyesine geldi. Merkez Bankası verileri tüketici kredi büyümesi seçim sonrasındaki ivme kaybını devam ettiriyor. Kamu bankalarında tüketici kredi büyümesi yüzde 28,4, özel bankalarda ise yüzde 48,3 oldu. Toplam sektörde tüketici kredi büyümesi 13 haftalık yıllıklandırılmış olarak yüzde 40 seviyesinde kaldı.

3 aya kadar vadeli TL mevduat faizinde gerileme

Merkez Bankası, geçen hafta Menkul Kıymet Tesisine İlişkin Uygulama Talimatı'nda değişikliğe gitti. Buna göre menkul kıymet tesisinde 3 aydan uzun vadeli kur korumasız TL mevduata geçişler TL mevduat hesaplamasında 1.5 kat olarak hesaplanacak. Bu hamleyle 92 gün üzeri vadede TL mevduat faizlerinin artması

bekleniyordu. Karar öncesinde de Merkez Bankası verileri 6 aya kadar varan TL mevduat faizlerinde hareketlenme olduğunu ortaya koydu. 7 Temmuz itibariyle 3 aya kadar TL mevduat faizi 0.6 puan azalarak yüzde 37,83'e gerilerken 6 aya kadar vadeli TL mevduat faizi 0.6 puan artışla yüzde 18,16'ya, 1 yıla kadar vadeli TL mevduat faizi de 1.97 puan artışla yüzde 29,36'ya yükseldi.

PPK'da beklenti 5 puanlık artış

Merkez Bankası bu hafta perşembe günü temmuz ayı Para Politikası Kurulu kararını açıklayacak. 22 Haziran PPK'sında politika faizi 6.5 puan artırılmış ve politika faizi yüzde 15'e yükseltilmişti. Foreks'in anketine katılan ekonomistler temmuz ayı PPK'sında politika faizinin yüzde 15'ten yüzde 20'ye yükseltilmesini bekliyor. AA Finans'ın beklenti anketine katılan ekonomistler, politika faizinin 500 baz puan artırılarak yüzde 20,00'ye çekileceğini tahmin ediyor. AA Finans'ın, TCMB'nin Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısına yönelik beklenti anketini, 20 ekonomist katıldı. Anket sonuçlarına göre, 250 ila 650 baz puanlık bir artırım öngören ekonomistlerin politika faizi beklentileri yüzde 17,50 ile yüzde 21,50 arasında, yıl sonu politika faizi beklentileri ise yüzde 25 ile 50 arasında yer aldı. Ekonomistlerin yılsonu politika faizi beklentilerinin medyanı ise yüzde 28,50 oldu. Politika faizinde beklenen artışın yapılması durumunda ise Merkez Bankası referans faiz oranı yeniden yükselecek. İhtiyaç ve ticari kredi faizlerinde yükselişin devam etmesi de piyasanın beklentileri dahilinde bulunuyor.

3 aya kadar vadeli TL mevduat faizinde gerileme

Merkez Bankası, geçen hafta Menkul Kıymet Tesisine İlişkin Uygulama Talimatı'nda değişikliğe gitti. Buna göre menkul kıymet tesisinde 3 aydan uzun vadeli kur korumasız TL mevduata geçişler TL mevduat hesaplamasında 1.5 kat olarak hesaplanacak. Bu hamleyle 92 gün üzeri vadede TL mevduat faizlerinin artması bekleniyordu. Karar öncesinde de Merkez Bankası verileri 6 aya kadar varan TL mevduat faizlerinde hareketlenme olduğunu ortaya koydu. 7 Temmuz itibariyle 3 aya kadar TL mevduat faizi 0.6 puan azalarak yüzde 37,83'e gerilerken 6 aya kadar vadeli TL mevduat faizi 0.6 puan artışla yüzde 18,16'ya, 1 yıla kadar vadeli TL mevduat faizi de 1.97 puan artışla yüzde 29,36'ya yükseldi.

Yılmaz: Vergi konusunda yeni bir kanuni düzenleme olacağını tahmin etmiyorum

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz vergi konusunda, "Aldığımız bu tedbirlerle, kamu gelirleri kısmında gereğini yapmış durumdayız. Dolayısıyla yıl sonuna kadar yeni bir çalışma olacağını düşünmüyorum doğrusu. Zaten bu programlar yapıldı, toplumla da paylaşıldı. Kanuni dayanakları da ortaya kondu. Yeni bir kanuni düzenleme olacağını tahmin etmiyorum" dedi.

A Haber televizyonunda gündemi değerlendirip soruları yanıtlayan Cevdet Yılmaz, "İlave vergi artışları olacak mı ya da yeni vergi gelecek mi?" sorusuna, TBMM'nin kararıyla yasalaşan vergi ve vergi artışlarının yapılması gerektiğini çünkü başta Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle olmak üzere ciddi bir ihtiyacın ortaya çıktığı yanıtını verdi.

Cevdet Yılmaz, ek bütçe yapıldığında harcama kadar gelirin de gösterilmesini gerektiğini anlatarak, bu çerçevede ek bütçeyi hazırladıklarını ve torba kanunla neredeyse eş zamanlı şekilde Meclis'e arz edildiğini söyledi.

Akaryakıtta ÖTV artışına ilişkin Yılmaz, 2016'dan bugüne maktu vergilerde bir güncelleme yapılmadığını belirterek, şu bilgileri verdi:

"Bir deprem gerçekliğimiz varsa bütçemizde harcamalar artıyorsa sosyal kesimlere dönük birtakım programlar yapıyorsak burada bazı gelir kalemlerinin de artmasını bir denge unsuru olarak görmemiz lazım. Yapılması gerekeni de zamanında yapmak daha doğru. Çünkü zamanında yaptığınız zaman ileride daha büyük müdahalelere ihtiyacı ortadan kaldırmış oluyorsunuz. Aldığımız bu tedbirlerle, kamu gelirleri kısmında gereğini yapmış durumdayız. Dolayısıyla yıl sonuna kadar yeni bir çalışma olacağını düşünüyorum doğrusu. Zaten bu programlar yapıldı, toplumla da paylaşıldı. Kanuni dayanakları da ortaya kondu. Yeni bir kanuni düzenleme olacağını tahmin etmiyorum."

"Türkiye'ye daha fazla sermaye girişi olacak"

Yılmaz, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ziyareti öncesinde, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ile Körfez ülkelerine gerçekleştirdikleri ziyaretlere de değindi.

Türkiye'nin bu ziyaretlerden yatırımlar anlamında önemli kazanımlar elde edeceğine inandığını belirten Yılmaz, enerjiden savunma sanayine, turizmden altyapı projelerine kadar birçok alanda işbirliği imkanları bulunduğunu söyledi.

Yılmaz, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Körfez ülkelerine yapacağı ziyaretlerde somut birtakım sonuçların ortaya konulacağını ifade ederek, "Bunun da meyvelerini önümüzdeki dönemde toplayacağız. Türkiye'ye daha fazla sermaye girişi olacağını rahatlıkla ifade edebilirim. Bir kısmı hemen olacaktır, bir kısmı bir vade içinde gerçekleşecektir ama önemli miktarlarda bir sermaye girişi olacağını ifade edebilirim." diye konuştu.

Görüşmelerin sıcak parayla ilgili olmadığını, sermaye veya sermaye benzeri uzun vadeli fon temini şeklinde, orta-uzun vadeli bir perspektif içinde gerçekleştiğini vurgulayan Yılmaz, "Her iki tarafa da kazandıracak, FDI dediğimiz yani uluslararası doğrudan yatırım anlamında, ağırlıklı olarak en azından bu. İstihdam, ihracat olacak, Türkiye'nin ekonomisi büyüyecek ve bundan tabii ki bütün halkımız, herkes payını alacak diye düşünüyorum." ifadelerini kullandı.

"Gümrük Birliği'nden de kaynaklanan birtakım haklarımız var"

Yılmaz, Avrupa Birliği ile ilişkilerde, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve Vize serbestisi konularında daha yoğun bir çalışmanın sergileneceğini dile getirerek, şöyle konuştu:

"Şu anki Gümrük Birliği sadece sanayi alanını kapsıyor. Yeni Gümrük Birliği, sanayinin yanı sıra hizmetler sektörü, kamu alımları gibi geniş bir yelpazeye sahip olacak ve çok daha etkili, kapsamlı bir ekonomik işbirliğini gündeme getirmiş olacak. Bu her iki tarafın da lehine. Avrupa'daki durgunluğu aşacak olan da aslında bu tür inisiyatifler. Avrupa iş dünyası bunun farkında, ben onların da destek olacağına

inaniyorum bu süreçlere. Diğer taraftan vize meselesi... Üyelik müzakereleri yapmayan bazı ülkelere dahi bu alanda Avrupa Birliği birtakım muafiyetler getirdi. Bizim Gümrük Birliği'nden de kaynaklanan birtakım haklarımız var. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde bu konuda da belli çalışmaları mutlaka yapacağız."

Türkiye'nin her zaman için yatırımcı dostu bir ülke olduğunun altını çizen Yılmaz, Türkiye'ye gelen yatırımcıların hiçbir zaman kaybetmediğini ve Türkiye'nin her zaman taahhütlerine bağlı, iyi yatırım ortamı sağlamaya çalışan bir ülke olduğunu belirterek, "Türkiye'ye bir yatırımcı yatırım yapıyorsa, istihdam sağlıyorsa, ihracat sağlıyorsa, teknoloji transferi sağlıyorsa bu bizim firmamızdır diye baktık. Yeter ki Türkiye'nin hukukuna uysun, bizim hukukumuz çerçevesinde hareket etsin ve ülkemize fayda üretsın. Bunu yaptığı sürece, bütün şirketlerin, bizim için kendi şirketimiz gibi hiçbir ayrımcılığa uğramayacağını rahatlıkla söyleyebiliriz." değerlendirmesini yaptı.

"Ekonominin düşmanı belirsizliktir"

Yılmaz, Eylül ayında açıklanması beklenen Orta Vadeli Program'da (OVP), Türkiye'nin ve dünyanın gerçekliğine göre makroekonomik hedeflerini güncelleyeceklerini bildirerek, ayrıca gelecek 3 yıla ilişkin yeni hedeflere de yer vereceklerini dile getirdi.

Bu hedeflerle öngörülebilirliğin artacağını belirten Cevdet Yılmaz, şunları kaydetti:

"Ekonominin düşmanı belirsizliktir, belirsizliğin olduğu yerde yatırım olmaz, belirsizliğin olduğu yerde ticaret yeterince olmaz. Orta vadeli programdan en büyük beklentimiz belirsizlikleri azaltması, yatırımcı ve bütün aktörler için öngörülebilir bir çerçeve ortaya koymasıdır. Bunun da üç sütunu olduğunu söyleyebilirim. Birincisi mali perspektif; yani önümüzdeki 3 yıl maliye politikalarımız ne olacak, bütçe büyüklüklerimiz ne olacak, bütçe açıklarımız, kamu borç stoğundaki gelişimler ne olacak? Bunları OVP'de göreceksiniz. Diğer taraftan para politikamızın yine ana çerçevesi bu OVP'de yer alacak ama en az bu ikisi kadar önemli olan yapısal reformlar... Yapısal reformları da ana başlıklar itibarıyla yine OVP'ye koyacağız."

Yılmaz, OVP'nin ardından Ekim ayında TBMM'de bütçenin, daha sonra ise 12. Kalkınma Planı'nın görüşüleceğini aktararak, bu planın Türkiye Yüzyılı'nın ilk kalkınma planı olacağını vurguladı.

6 Şubat'taki depremlerin ardında yürütülen çalışmalara ilişkin Yılmaz, kalıcı konutların inşası, altyapının tamiri ve ekonominin ayağa kaldırılmasına yönelik faaliyetleri sürdürdüklerini, deprem harcamalarına, ek bütçeyle birlikte merkezi yönetim bütçesinde 762 milyar lira ayırdıklarını kaydetti.

Cevdet Yılmaz, deprem bölgesindeki çalışmalar bittiğinde, Türkiye'nin en güvenli bölgeleri haline geleceğini ve 85 milyonun hep birlikte bu felaketin yaralarını saracağını bildirdi.

İstanbul'da, kentsel dönüşüme hız vermenin yanı sıra, her birinde 500 bin nüfusu barındıracak iki yeni yerleşim merkezi planladıklarını belirten Yılmaz, nüfusu mevcut alanlarda seyreltecek, daha sağlıklı, daha az katlı yapılardan oluşan bir yapılaşmayı sağlayacak daha büyük inisiyatiflerin de gündeme geleceğini açıkladı.

"Entegre bir yaklaşım içinde enflasyonla mücadele ediyoruz"

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, enflasyonun tüm dünyada gündem maddesi olduğunu, enflasyonla mücadele ederken resesyona düşmemeye gayret ettiklerini vurgulayarak, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Yatırım, istihdam, üretim ve ihracat perspektifiyle bir taraftan da arzı arttırıyoruz. Bu da aslında enflasyonla mücadelenin bir boyutu. Sadece talep yönlü bakarsanız yarım bakmış olursunuz. Bir taraftan tabii ki talep önemli ama arzı da arttırmanız lazım ki enflasyon düşsün. Mesela gıda arzını arttırırsanız gıda enflasyonunu da kontrol etmiş olursunuz. Konut arzını ne kadar arttırırsanız konut ve kira fiyatlarını aşağıya çekmiş olursunuz. Dolayısıyla sadece talep yönlü değil arz yönünü politikalarla birlikte, büyüme perspektifimizle de entegre bir yaklaşım içinde enflasyonla mücadele ediyoruz. Diğer yandan enflasyondan etkilenen geniş kesimlerin de satın alma gücünü koruyoruz. Mesela asgari ücret, geçtiğimiz yıl, bileşik baktığınız zaman yüzde 100'ün üzerinde asgari ücreti arttırdık. 'Enflasyon karşısında geniş kesimler satın alma gücü açısından ezilmesin' dedik. Enflasyonun üstünde artışlar yaparak bu geniş kesimlerin satın alma gücünü de koruma gayreti içindeyiz."

" IMF kredisi iddiası tamamen spekülasyon"

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, "Türkiye'nin IMF'den 11 ila 13 milyar dolarlık bir kredi karşılığında, İsveç'in NATO üyeliğini kabul ettiği yönünde uluslararası medyada yer alan spekülatif haberleri nasıl yorumlamak isterseniz?" sorusuna ise şu yanıtı verdi:

"2013 yılında, Sayın Cumhurbaşkanımız, o tarihte gerçekten çok güçlü bir irade ortaya koyarak, bütün o anlamda borçları temizleyerek AK Parti döneminde, IMF ile ilişkilere son noktayı koydu. O tarihten bu yana 10 yıldır IMF'siz bir Türkiye var ve çok zor bir dönemde Türkiye, başarıyla ekonomik süreçlerini yönetti. Bundan sonra da yönetmeye devam edecek. Bizim o anlamda ne arayışımız var ne gündemimiz var ne de o uluslararası ortamlarda böyle bir konuşma söz konusu. Tamamen bir spekülasyon."

Gazda da ÖTV tutarı yükseltildi

Doğal gaz üzerinden alınan özel tüketim vergisi (ÖTV) tutarında artışa gidildi. ÖTV tutarı standart metreküp başına doğal gazda 0,0230 liradan 0,0747 liraya; motorlu taşıtlarda yakıt olarak kullanılan doğal gazda ise metreküp başına 0,8599 liradan 2,7944 liraya yükseltildi.

Özel Tüketim Vergisi Kanunu'na Ekli (I) Sayılı Listede Yer Alan Mallara İlişkin ÖTV Tutarlarının Yeniden Belirlenmesi Hakkında Cumhurbaşkanı Kararı, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Buna göre, ÖTV tutarı standart metreküp başına doğal gazda 0,0747 lira, motorlu taşıtlarda yakıt olarak kullanılan doğal gazda ise metreküp başına 2,7944 lira oldu.

Doğal gazda bir önceki ÖTV oranı standart metreküp başına 0,0230 lira, motorlu taşıtlarda yakıt olarak kullanılan doğal gazda 0,8599 lira olarak belirlenmişti.

Bakanlık: Akaryakıttan alınan ÖTV enflasyon karşısında eridi

Hazine ve Maliye Bakanlığı, "Maktu olan bu vergilerde uluslararası petrol fiyatları ve döviz kurundaki artışlara rağmen 2016 yılından itibaren bugüne kadar neredeyse hiç vergi artışı yapılmamıştır. ÖTV tutarları, maktu olması hasebiyle enflasyon karşısında erimiştir" açıklamasında bulundu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, akaryakıt ürünlerindeki özel tüketim vergisi (ÖTV) artışı ile depremin yol açtığı ilave maliyetlerin bütçe üzerindeki etkisini bir miktar azaltmanın hedeflendiğini, ayrıca, söz konusu düzenlemenin cari açığı kontrol altına almaya da destek vereceğini bildirdi.

Bakanlıktan yapılan yazılı açıklamada, akaryakıt ürünlerinde ÖTV artışının sebeplerine değinilerek, "Birincisi, yapılan artış ile depremin yol açtığı ilave maliyetlerin bütçe üzerindeki etkisini bir miktar azaltmak hedeflenmiştir. Düzenleme, bu ürünlerin ithal ürünler olması sebebiyle dolaylı olarak cari açığı kontrol altına almaya da destek verecektir. İkinci olarak, maktu olan bu vergilerde uluslararası petrol fiyatları ve döviz kurundaki artışlara rağmen 2016 yılından itibaren bugüne kadar neredeyse hiç vergi artışı yapılmamıştır. ÖTV tutarları, maktu olması hasebiyle enflasyon karşısında erimiştir." ifadeleri kullanıldı.

Akaryakıt ürünlerinden alınan ÖTV'nin, 2016 yılında GSYH içindeki payının yüzde 4,58 iken 2022 yılında yüzde 2,80'e, vergi gelirleri içindeki payının ise 2016 yılında yüzde 26,23 iken 2022 yılında yüzde 17,84'e düştüğü vurgulandı.

Söz konusu ürünlerden en çok tüketilen benzin, motorin ve LPG'de, KDV dahil satış fiyatındaki vergilerin oranının yüzde 50'lerin üzerinde iken yeni yapılan artışa rağmen 38,5 seviyesinde kaldığı ifade edildi.

"Artışa rağmen ülkemiz halen benzin ve motorinde Avrupa'da en ucuz 4. ülke"

Maktu ÖTV tutarlarının benzinde ve motorinde 5 lira, LPG'de 4 lira, diğerlerinde de bu ürünlerin ÖTV tutarlarında yapılan artış oranları esas alınarak artırıldığı belirtilen açıklamada, "Artışlar, 2016 yılından itibaren meydana gelen enflasyon artışının çok altındadır. Yapılan artışa rağmen ülkemiz halen benzinde de motorinde de Avrupa'da en ucuz 4. ülke konumundadır. Sınır komşumuz Yunanistan'da benzin 2,057 dolar, motorin 1,861 dolar iken vergi artışları sonrası ülkemizde benzin 1,303 dolar, motorin ise 1,239 dolardır." bilgisi paylaşıldı.

Bakanlığın açıklamasında diğer ülkelerin dolar cinsinden benzin ve motorin fiyatlarına da yer verildi. Buna göre, benzinin dolar cinsinden fiyatının en yüksek olduğu ilk 3 ülkenin 2,297 dolarla İzlanda, 2,231 dolarla Finlandiya, 2,174 dolarla Hollanda olduğu bildirildi.

Ek bütçenin nerelerde kullanılacağı belli oldu

AK Parti Aydın Milletvekili Mustafa Savaş, ek bütçeyle mal ve hizmet alım giderleri için 100,8 milyar lira, faiz giderlerine 80,5 milyar lira, cari transferler için 258,9 milyar lira, sermaye giderlerine 67,4 milyar lira, sermaye transferleri için 483,7 milyar lira, borç verme giderlerine 51,2 milyar lira ve yedek ödenekler için 77 milyar lira ayrılmasının planlandığını açıkladı.

AK Parti Aydın Milletvekili Mustafa Savaş, TBMM Genel Kurul'da 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin geneli üzerinde partisi adına yaptığı konuşmada, 6 Şubat'taki Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle yapılan harcamalar başta olmak üzere kamu idarelerinin ödenek ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla 1 trilyon 119,5 milyar lira ödeneğin ilgili kamu idare bütçelerine eklenmesi zorunluluğunun ortaya çıktığını söyledi.

Deprem bölgesinin nüfus, coğrafi büyüklük ve milli gelirdeki payı bakımından arz ettiği önem ve insani kayıpların yanı sıra maddi kayıplar düşünüldüğünde, her ekonominin kolay kolay üstesinden gelemeyeceği çok ciddi bir yük ortaya çıktığına dikkati çeken Savaş, böyle bir afetin dünyanın en güçlü ekonomilerini bile sarsacağı ve bu sarsıntının uzun süre de devam edeceğinin bilindiğini kaydetti.

Savaş, deprem bölgesinde hayatın normale dönmesi için yoğun gayret sarf ettiklerini anlatarak, şehirleri eskisinden daha güvenli, dayanıklı hale getirmekte kararlı

olduklarını, 319 bin konutun inşasını bir yılda bitirip hak sahiplerine teslim etmeyi planladıklarını belirtti.

Ek bütçe ile depremde zarar gören vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanacağını, hasar gören konutların yeniden inşa edileceğini, altyapı hasarlarının onarılması veya yeni altyapının tesis edilmesinin sağlanacağını ve kamu idarelerinin yapı stokunda oluşan zararların giderileceğini dile getiren Savaş, "Depremi ekonomimiz üzerindeki olumsuz etkilerini gidermek için ek önemlerin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ağır yükün altından hep birlikte kalkacağız." dedi.

527,3 milyar liralık bölümü deprem bölgesine

Mustafa Savaş, depremin maliyetinin 104 milyar dolar olarak hesaplandığını kaydederek, şöyle devam etti:

"Ek bütçenin 527,3 milyar liralık bölümünün deprem sonucu ortaya çıkan hasar ve tahribatın etkilerinin giderilmesi amacıyla kullanılması öngörülmektedir. Hazırladığımız ek bütçe kanun teklifi ile öngördüğümüz ilave ödenekler, başta depremin etkilerinin ortadan kaldırılması olmak üzere zorunlu harcama alanlarına yöneliktir. Tüm sosyal kesimleri desteklemeyi ve ekonomimizin sağlıklı büyümesini hedeflemektedir."

Savaş, ek bütçenin deprem dışında il özel idarelerine ve belediyelere aktarılabilecek kaynaklar, büyüme ve istihdama katkı sağlayacak yatırımlar, tarımsal sulama projeleri ile kara yolu ve demir yolları başta olmak üzere yatırım nitelikli giderler, engelli evde bakım destekleri, 65 yaş üstü yaşlılar ile engelli vatandaşların aylıkları, muhtaç ailelere yapılacak yardım ödemeleri ve diğer sosyal amaçlı giderler için de kullanılmasının öngörüldüğünü söyledi.

Ek bütçeyle mal ve hizmet alım giderleri için 100,8 milyar lira, faiz giderlerine 80,5 milyar lira, cari transferler için 258,9 milyar lira, sermaye giderlerine 67,4 milyar lira, sermaye transferleri için 483,7 milyar lira, borç verme giderlerine 51,2 milyar lira ve yedek ödenekler için 77 milyar lira ayrıldığını belirten Savaş, vergi gelirlerinde 1 trilyon 62,1 milyar lira, vergi dışı gelirlerde 57,4 milyar lira olmak üzere genel bütçe gelirlerinde 1 trilyon 119,5 milyar lira ilave gelir öngördüklerini aktardı.

Savaş, hazırlanan ek bütçenin her bir kuruşunun, deprem bölgesinin ihtiyaçları başta olmak üzere toplumun geniş kesimlerinin ihtiyaçlarını karşılamak, geleceğe umutla bakacakları yarınların altyapısını oluşturmak için harcanacağını kaydetti.

Hedef 25 milyar dolar yatırım çekmek

Cumhurbaşkanı Erdoğan, bugün üç günlük Körfez turuna çıkıyor. Erdoğan, Suudi Arabistan, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'nde 3 iş forumuna katılacak.

Canan SAKARYA / ANKARA

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bugün öncelikli gündemini ekonominin oluşturduğu Suudi Arabistan, Katar ve Birleşik Arap Emirliklerini kapsayan üç günlük Körfez turuna çıkıyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katılımıyla Suudi Arabistan, Katar ve BAE'de iş forumları da düzenlenecek.

Erdoğan, 17 Temmuz'da Suudi Arabistan-Türkiye İş Forumuna Cidde'de, 18 Temmuz'da Katar-Türkiye İş Forumu'na Doha'da, 19 Temmuz'da BAE-Türkiye İş Forumu'na Abu Dabi'de katılacak. Körfez turunda ilk önce Suudi Arabistan'a gidecek olan Erdoğan, burada Kral Selman Bin Abdülaziz Al Suud'la bir araya gelecek. İkinci durağı Katar'da Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani ile görüşecek olan Erdoğan, Körfez turunu BAE Devlet Başkanı Muhammed bin Zayed ile yapacağı görüşme ile tamamlayacak.

200'den fazla iş insanının katılımıyla gerçekleştirilecek olan Körfez turunda enerji, sağlık, gıda, müteahhitlik, konut, dijital teknolojiler, ulaşım, finans, lojistik, e-ticaret sektörlerinde işbirliği ve karşılıklı yatırımlar ele alınacak. Körfez ülkelerinden 25 milyar dolarlık yatırımın gelmesi hedefleniyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, NATO zirvesi sonrası “Bu ziyarette umutlarımız var. Suudi Arabistan, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri’ni dolaşarak onlarla aramızdaki her türlü ilişkileri daha da güçlendirelim istiyoruz” açıklaması yaptı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın ziyareti öncesinde Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ile Maliye ve Hazine Bakanı Mehmet Şimşek Körfez ülkelerine ziyarette bulundular. Ziyarete ilişkin Meclis Plan Bütçe Komisyonunda açıklamalarda bulunan Yılmaz, körfez ülkelerinden ‘para arandığına’ ilişkin eleştirileri yanıtlarken, “Elbette dış kaynağa ihtiyacımız var. Burada sıcak paradan bahsetmiyorum. Proje bazlı, ‘doğrudan sermaye yatırımı’ dediğimiz, kalıcı, üretime, istihdama, ihracata güç verecek projeleri arzu ediyoruz” açıklaması yapmıştı.

Emtia piyasalarını Çin verisi vurdu

Çin'de ekonomik büyümenin yavaşladığını gösteren verilerle petrol fiyatları düştü

Haftanın ilk işlem gününde küresel piyasa oyuncuları traderlar, Çin'den gelen ikinci çeyrek ekonomik verilerini sindirirken petrol fiyatları geriledi.

Pazartesi Asya seansında işlem gören uluslararası gösterge Brent tipi ham petrolü yüzde 1 düşerek varil başına 79,23 dolardan işlem görürken, ABD gösterge Batı Teksas tipi (WTI) aynı oranda düşerek 74,59 dolara geriledi.

Hareketler, Çin ekonomik büyümesinin çeyrek bazda yüzde 0,8'e yavaşladığını ve bir önceki üç aylık dönemdeki yüzde 2,2'lik büyümeden daha da yavaşladığını gösteren verileri takip etti.

Çin'in duraksayan ekonomik toparlanmasına ilişkin endişeler bu yıl petrol talebini zayıflattı.

TMO'nun günlük hububat alımı 220 bin tona ulaştı

Ali Ekber YILDIRIM

17 Temmuz 2023 Pazartesi

Konya Ovası'nda hasadın yoğunlaşması ile Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) ürün alımı en üst seviyeye çıktı. Çiftçinin buğday satmak için randevu almada sorun yaşadığı Toprak Mahsulleri Ofisi günlük 220 bin tonluk alıma ulaştı. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürü Ahmet Güldal, 14 Temmuz 2023 itibariyle 175 bin randevu ile çok büyük bölümü buğday olmak üzere yaklaşık 3 milyon ton hububat alımı yaptıklarını söyledi. Güldal, çiftçinin ürününü son kiloya kadar alacaklarını, acele etmelerine gerek olmadığını ifade etti.

Çiftçiler endişe etmesin tüm ürün alınacak

Telefonla görüştüğümüz TMO Genel Müdürü Ahmet Güldal, çiftçilerin endişe etmesine gerek olmadığını, satmak istedikleri bütün ürünü alacaklarını söyledi. Geçmiş yıllara göre alım miktarını iki katına çıkardıklarını vurgulayan Güldal: "Biz başından beri açıklıyoruz, söylüyoruz. Buğday, arpa, hububat alımında son kiloya kadar hepsini alacağız. Hiç kimse endişe etmesin. Ama buna rağmen bir telaş var. Çiftçi ürününü hasat ediyor ve aynı gün teslim etmek istiyor. Hasadın bu kadar yoğunlaştığı bir dönemde bu mümkün olmuyor. Ofis'in geçmiş yıllardaki yıllık ortalama alım miktarlarına bakıldığında günlük 100 bin ile 110 bin ton civarında. Biz günlük 220 bin tona ulaştık. Geçen Çarşamba bir günde aldığımız ürün 185 bin ton. Perşembe 190 bin ton. Konya'da hasadın yoğunlaşması ile Cuma günü 220 bin tona ulaştık. Bayramdan bu yana çalışanlarımız gece gündüz sahada ve alım yapıyorlar gece geç saatlere kadar bu alımlar devam ediyor."

Çiftçiye verilen 4,1 milyon randevu var

Randevu alınamadığına ilişkin eleştiriler üzerine Güldal şu değerlendirmeyi yaptı: "Cuma gününe kadar toplam 175 bin randevu karşılığında yaklaşık 3 milyon ton ürün aldık. Verdiğimiz 4 milyon 150 bin civarında randevu var. Kimse endişe etmesin biz ürünün hepsini alacağız. Çiftçilerimiz gerçekten aceleci davranıyor. Tarlada hasadı yaptıktan sonra hemen o gün götürüp vereyim istiyor. Ama bu çok mümkün değil. Depolar hızla doluyor. Bazen 50 bin tonluk depo 10 dakikada doluyor. Yeni depolar

belirleniyor. Bazı yerlerde kiralanıyor. Kiralama konusunda bazı fırsatçılar nasıl olsa devlet, Ofis depo kiralamak zorunda diyerek çok yüksek kira istiyor. Bizim de belli bir limitimiz var, onun üzerine çıkmıyoruz. Bu nedenle kiralamada bazen pazarlıklar uzun sürüyor. Bazı yerlerde tarla kiralayarak açık yığın alım yapıyoruz. O zaman da işçiye ihtiyaç oluyor. İşçi bulmakta bile bazen sıkıntı yaşanıyor. Bu süreçte randevu bazen kesintiye uğrayabiliyor. Ama sonuçta diyoruz ki biz kimsenin ürününü tarlada bırakmayacağız hepsini alacağız. Toplam 566 alım noktasında 3 milyon tona yakın ürün aldık. Alımlarımız tüm hızıyla sürüyor ve 10 milyon tona kadar çıkacağız gibi görünüyor.”

Fiyatlar yukarı yönlü hareketli

Buğday fiyatlarında yukarı yönlü bir hareket olduğuna dikkat çeken TMO Genel Müdürü Ahmet Güldal, “Konya Ticaret Borsası’nda fiyatlar yükseliyor. Alıcıların da önemli bir bölümü özel sektör. Biz satış fiyatını açıklayınca özel sektör de buğday alımına başladı. Vadeli sattıkları ürünün parası dönünce sermayeleri güçlendi. Bunlar fiyatın yukarı yönlü hareketlenmesini sağlıyor” dedi.

Sezona yüksek stokla girmedik

İthalat konusundaki sorumuz üzerine TMO Genel Müdürü Ahmet Güldal şu bilgileri verdi: “Biz sezona çok büyük stoklara girmedik. Olağanüstü hal dediğimiz stoklarımız vardı tabi. Mart ayına kadar kuraklık riski vardı. Stoklarımızı güçlendirmek için o dönem yaptığımız ihalede teslimat tarihi Haziran, Temmuz, Ağustos olan ürünlerimiz var. Ama bu piyasayı, alımlarımızı etkileyecek düzeyde değil. Mart’tan sonra ihale yapmadık.”

İrfan Donat

Et ve sütte bizi nasıl bir enflasyon bekliyor?

Hayvancılık sektöründe yaşanan sorunlar gündemden düşmüyor.

Mevcut tabloya bakılırsa pek de düşecek gibi görünmüyor.

Kırmızı et ve süt tarafındaki kronik sıkıntılar hem üretici hem de tüketici kesimini mağdur ederken, önümüzdeki döneme ilişkin kaygılar da belirsizliklere paralel artıyor.

Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği (TÜSEDAD), bu konuda üyelerinin tespit ve görüşlerini dikkate alarak hazırladığı 7 sayfalık raporu Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı'ya sundu.

Sanayiye verilen sütün yaklaşık yüzde 15'ini üreten küçük, orta ve büyük ölçekli büyükbaş hayvancılık işletmelerini temsil eden TÜSEDAD'ın raporu, kırmızı et ve süt sektörünün fotoğrafını çekerek kritik uyarı ve önerilerde bulunuyor.

Raporda, süt, kırmızı et ve diğer sektörel durum ve öneriler şu şekilde sıralanıyor:

1. TARIM ENVANTERİNİN GÜNCELLENMESİ

TARBİL altyapısının envanter bölümünün yeniden faal hale getirilip en kısa sürede tarım ve hayvancılıkla ilgili sayımın yapılarak, özellikle hayvan varlığımızın tespit edilmesi gerekmektedir.

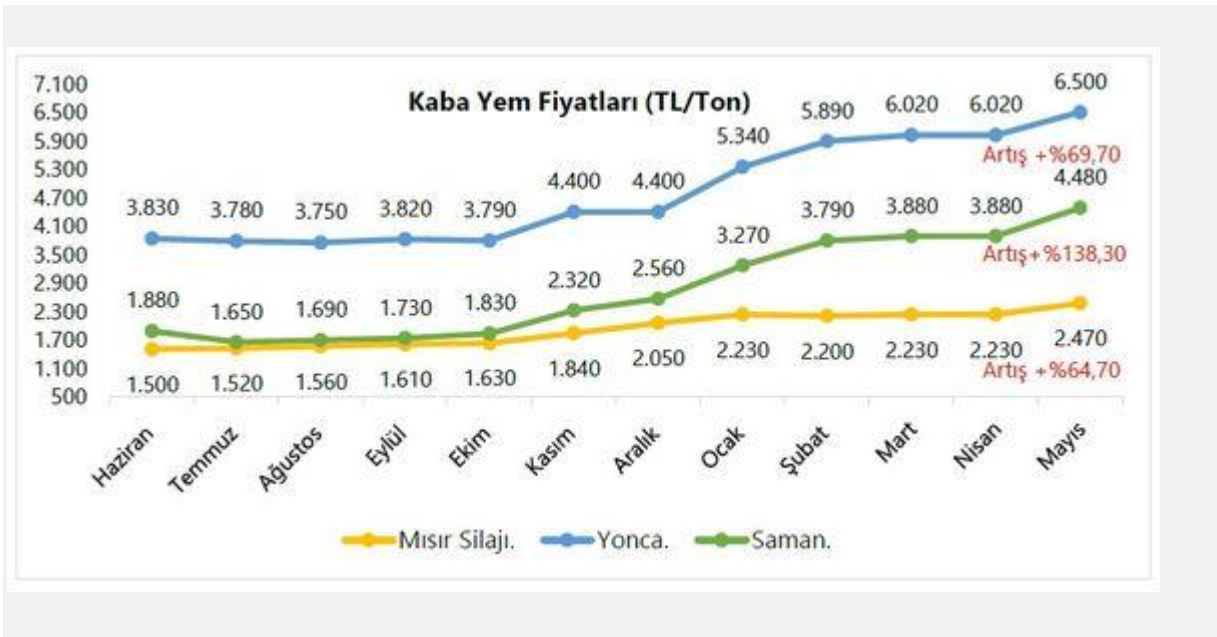
2. MALİYET VE SATIŞ FİYATI

Çiğ süt ve dana eti üretim maliyetleri her geçen gün artmakta buna karşın özellikle çiğ süt satış fiyatı sabit kalmakta hatta talepte düşüş olduğu gerekçesiyle süt işleyen firmalar tarafından oluşturulan kartel vasıtasıyla baskılanmaktadır. USK Başkanlığını

uzun yıllardan beri yöneten aynı sanayiciler Türkiye’de oluşan fiyatlar üzerinde orantısız güç sahibidirler. Maliyetlerin artmasının temel sebebi kaba ve karma yem fiyatlarındaki ciddi artışların yanı sıra enflasyonist ortamın getirdiği enerji ve işçilik giderlerindeki artışlardır. Buna karşın süt fiyatlarının maliyet artışından en az 3-6 ay sonradan güncellenmesi üreticiyi her daim zarar ettirmektedir. Fiyatların yem maliyetine 1,5 parite ile bağlanması ve bunun her ay güncellenmesi sektörün sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir.

Özellikle, kaba yem fiyatlarındaki artışlar öngörülerin ötesinde olmakta ve sonuçta maliyetin **altında** süt satmak zorunda kalan üreticilerimiz borçlarını ödeyebilmek ve geçimini sağlayabilmek için hem sütte hem de ette geleceğimizin teminatı olan dişi hayvanlarını kesime göndermek zorunda kalmaktadırlar. Bu döngü, hem süt üretiminin hem de dana eti üretiminin düşmesine neden olmaktadır.

TÜSEDAD aşağıdaki grafikte son 1 yıllık kaba yem fiyatlarına yer veriyor.

Süt sanayicilerinin talep düşüklüğünü sebep göstererek çiğ süt fiyatlarını düşürmeleri inek kesimlerinin devam etmesine neden olmaktadır. Aşağıdaki grafikte UHT süt fiyatları verilmekte olup, çiğ süt fiyatlarının baskılanması raf fiyatlarındaki artışı engellemiştir.

3. DESTEKLEMELER

Tarım ve Orman Bakanlığımız yıllar içerisinde artan miktarda ve birçok üretim kaleminde üreticilerimize destek vermektedir. Bu desteklemelerin üreticinin eline ihtiyacı olan dönemden uzun zaman sonra geçmesi amacına ulaşmasını engellemektedir. Bu nedenle destekleme ödemelerinin ihtiyaç döneminde, örneğin yem bitkileri ekim dönemi ve kışlık kaba yem stoklarının yapılması gereken dönemlerde üreticinin elinde olacak şekilde planlanması amaca hizmet edecektir.

Yapılan desteklerin fayda zarar analizi yapılması neticesinde, verilen birçok destek amacına ulaşmadığı gibi ne ülkemize ne de üreticimize fayda sağlamaktadır. Aynı zamanda tüm bu ülke ekonomisine faydasız destekler asıl işi arazide çiftçiye hizmet olan Tarım Bakanlığı İl ve İlçe teşkilatlarını gereksiz yormakta ve mühendislerimizden ve veterinerlerimizden olması gerektiği kadar üreticimizin faydalanamamasına sebebiyet vermektedir.

- * Destek ödeme takvimi oluşturulup bu takvime riayet edilmeli ve üretici devlet desteklerini ne zaman alacağını önceden bilmelidir.
- * Büyükbaş süt hayvancılığında çiftçi ürettiği sütün primini her ay düzenli olarak en geç 2 ay geriden takip edecek şekilde almalıdır.
- * Süt işletmeleri buzağı desteklerini her 3 ayda bir düzenli şekilde alabilmelidir.
- * Dekar başına verilen yem bitkileri desteği ödemeleri %50 ekim öncesi %50 hasat sonu olacak şekilde yapılmalıdır.
- * Desteği üreticimizin ürettiği ürüne vermeliyiz. Aşağıda sıraladığımız birçok destek kaleminin kaldırılması ve bunların aşağıda belirttiğimiz kalemlere eklenmesini önermekteyiz.

1. Buzağı desteklerinde, buzağı başına ödenen kademeli ödeme ve 500 adet buzağı üst sınırı kaldırılmalıdır. İşletmede doğmuş tüm buzağılara aynı miktarda ve sayı

sınırı olmaksızın destekleme ödemesi yapılmalıdır. Ayrıca dişi materyalimizde eksiklerimiz olduğu için düvelerden dişi sperma ile doğan dişi buzağılara yüzde 50 ek destek verilmelidir.

2. Bazı illerde yapılan hiçbir amaca hizmet etmediğine inandığımız 200 TL/buzağı ek destek ödemesi kaldırılmalıdır.

3. İslah amaçlı süt içerik analiz desteği kaldırılmalıdır.

4. Hastalıktan arı işletme desteği AB Onaylı İşletme desteği 500 başa kadar yüzde 100, 500 baş üzeri için yüzde 50 olan destekleme ödemeleri işletmede bulunan tüm hayvanlara yüzde 100 ve eşit miktarda olacak şekilde destekleme ödemesi yapılmalıdır.

5. Düve alım desteğinde yurtdışından alınan düveler için ödenen %40 düve alım desteği kaldırılmalıdır ve de yurtiçinden alınan gebe düvelere verilen destek için baz alınan bakanlıkça belirlenen düve alım fiyatları piyasa koşullarına göre güncellenmelidir.

6. Yurt içinde doğmuş besilik erkek sığır kesim desteği 200 başa kadar desteklenen sayı üst sınırı kaldırılmalı ve 500TL/baş destekleme miktarı artırılmalıdır.

7. Aşı ve küpe destekleri kaldırılmalı ve bu hizmetler bedelsiz olarak yapılmalıdır.

8. Hayvan gen kaynakları desteklerinin tamamı kaldırılmalıdır.

9. Ar-Ge desteği kaldırılmalıdır.

10. Çiftlik muhasebe veri ağı sistemine katılım primi desteği kaldırılmalıdır.

11. Tarımsal yayım ve danışmanlık desteği kaldırılmalıdır.

12. Çiftçi kayıt sistemine kayıtlı arazilerde kaba yem üretmek amacıyla çok yıllık ve tek yıllık yem ekilişi yapan çiftçilere ürünü hasat etmeleri kaydıyla yapılan destek ödemeleri arttırılmalıdır.

13. Çiğ süt prim desteğinde örgüt aracılığıyla pazarlanan süte farklı destek uygulaması tamamen kaldırılmalı, sadece sıcak süt, soğuk süt prim ayrımı yapılarak süt prim desteği ödemesi direk üreticiye yapılmalı ve miktarı piyasa şartlarına göre düzenli olarak güncellenmelidir.

4. İTHALAT (ET ÜRETİMİ VE DAMIZLIK DÜVE)

Süt üretimi yapan çiftliklerimiz, besi çiftliklerimiz ve mezbahalar ile görüşmelerimiz sonucunda kapasite kullanımlarının yanı sıra süt üretiminin köylerde azalmış olması gözlemlerimiz ile sabittir. Bu konuda 2001 yılından bu yana resmi hiçbir sayım yapılmamıştır ve bu sebeple kimse gerçek rakamı bilememektedir. Ancak bireysel sorgulamalar sonucunda üretim radikal bir düşüş içinde olduğu sahada gözlenmektedir.

Süt hayvancılığının bu denli küçülmesinin temel sebebi süt fiyatının düşük tutulmasıdır. Zarar eden üreticinin işi bırakma eğiliminde olması ve gençlerin zarar eden bir işe girmek istememesi hem köyden kente göçü arttırmakta hem de ülkemizin üretimde dışa bağımlılığını arttırmaktadır.

Nitekim, damızlık dişi varlığındaki azalışı engellemek adına 2022 yılında 17 507 baş gebe+ 5 336 baş boş düve; 2023 yılında ise 12 229 baş gebe düve+ 2 204 ithalatı yapılmıştır. Ancak bu miktarlar da hayvan varlığımızdaki kesim hızına yetişememiş ve sektörümüz bugünkü noktalara gelmiştir.

Kısa vadede kontrollü ithalat harici bir çıkış yolu yoktur. Kasaplık ve karkas ithalatı serbest piyasaya açılması mahsurludur. Bu üreticiyi çok zor duruma sokacak ve üreticinin sayısının hızla azalmasına sebep verecektir. Kontrollü ithalat ile kamunun ihtiyacının karşılanması kısa vadede tek çözüm olarak görmekteyiz. Ancak bu süreçten sonra ithalat yerine ülkemizdeki besi hayvanlarının verimliliğinin artırılması ve yerine koyma maliyetlerinin üretici tarafından makul seviyelere getirilmesi şarttır.

Orta ve uzun vadede yapılması gereken süt hayvancılığının kontrollü üretim planlamasının yapılıp, verimliliği artırıcı faaliyetlerde bulunmak suretiyle üretimi planlı bir şekilde arttırıp fazlalık oluşacağı durumda süt tozunu Dünya piyasalarında aktif pazarlamamızdır. Bu durumda; besi materyalimizi yeterli seviyeye getirmenin yanı sıra hem ihracatçı konumda oluruz hem et ihtiyacımızı iç piyasadan karşılayabilecek bir konuma geliriz.

5. ZİRAAT BANKASI KREDİLERİ

Derneğimizin temel hedeflerinden biri olan sürdürülebilir üretimin sağlanabilmesi için Tarımsal Krediler büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla; Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına ilişkin tebliğ kapsamında birçok üreticimiz bu kredilerden yararlanmaktadır. Ancak bu tebliğin saha da kullanılmasında yaşanan bazı sıkıntılar üreticilerimiz tarafından iletilmiştir. Bu kapsamda konuya ilişkin bazı önerilerimizi siz Sayın Bakanımıza iletmekte fayda görmekteyiz.

* Tebliğ kapsamında sübvansiyonlu krediler sadece 1 alanda, örneğin 'Damızlık süt sığırcılığı' alanında üst limit olarak belirlenip verilmektedir. Bu durum çiftliklerimizde; damızlık düve, süt üretimi, besi hayvanı, yem üretimi hatta yaş sebze meyve üretimi gibi krediye ayrı ayrı konu olabilecek kalemler için hatta kurulacak güneş paneli gibi altyapı çalışmalarında da kullanılmakta ve toplam kredi tutarından düşülmektedir. Oysa ki sübvansiyon ayrı ayrı kalemlere verilecek şekilde tebliğ edilmiştir. Üreticinin teminat gücünün yettiği müddetçe her bir kredi konusunun ayrı ayrı sübvansiyonlu kredi limitleri olarak değerlendirilmesi üreticiyi daha destekler nitelikte olacaktır.

* Tebliğ kapsamında; sütçü ve kombine sığır yetiştiriciliği sübvansiyonlu yatırım ve işletme kredisi üst limiti 40 milyon TL, besi işletmelerinde ise 20 milyon TL olarak uygulanmaktadır. Ancak bu miktarın arttırılarak, uygulamanın ilk başladığı yılda süt sığırcılığında kullanılan sübvansiyonlu yatırım ve işletme kredileri üst sınırının \$5 milyon seviyesinde olduğu unutulmadan yeni bir üst limitin belirlenmesi, yatırımını

büyütmek isteyen çiftçilerimizi ekonomik anlamda destekleyecek ve böylece milli üretimimiz artacaktır.

* Bildiğiniz üzere son dönemde Merkez Bankası kredi faiz oranını %15'e çekti ve bu oranın %25'ler seviyesine gelmesi beklenmektedir. Bu durumda 'Değişken Faizli Kredi' kullanan çiftçilerimizin bu faiz artırımından etkilenmemeleri için şimdiden önlemlerin alınması gerektiği kanaatindeyiz.

* İçinde bulunduğumuz dönem itibariyle çiftliklere kaba yem stoklanması mutlak şarttır. Bu dönemde yapılamayan kaba yem stoğu sonbahar ve kış aylarında ciddi besleme eksikliklerine hatta hayvan kaybına yol açacaktır. Bu nedenle üreticilerimizin kaba yem stoğu yapabilmesini destekleyecek mevcut krediler dışında yeni bir işletme kredisi kaleminin de açılması gerekmektedir. Açılacak olan bu yeni kredi desteğinin teminatı ise Kredi Garanti Fonu tarafından desteklenmelidir. Malumunuz son dönemde üreticimiz zor günler yaşamakta ve bu yeni kredi kalemi için teminat bulmakta zorlanacaktır.

* Ülkemizde mera olarak ayrılmış arazilerin bir kısmı mera özelliğini kaybetmeye başlamış ve atıl duruma gelmiştir. Bu arazilerin ıslah edilebilir yapıda olanlarının; tarımsal amaçlı kullanıma açılması ve yem bitkileri üretiminin desteklenmesi amacıyla işletmelere kiralanması ve sübvansiyonlu kredi kapsamına alınması; üreticimizin yem bitkileri açısından desteklenmesini sağlayacaktır.

* Uygulanan sistemde; bir işletme sahibinin başka bir arazide ikinci bir işletme kurmak istemesi halinde bu iki çiftlik grup olarak nitelendirilmekte ve tek bir limit uygulanmaktadır. Ancak kurulacak ikinci işletme başlı başına ayrı bir çiftlik olacağından finansal olarak ayrı bir çiftlik olarak ele alınmalı ve kredi kullanım olanakları yeni bir işletme olarak değerlendirilmelidir.

* Sübvansiyonlu arazi alım kredisi; arazilerin birleştirilmesi ile sınırlandırılmış durumda. Ancak işletmeler için sübvansiyonun satın alınacak ve üretim yapılacak tüm araziler için uygulanması doğru olacaktır. Birleştirilecek iki arazi arasındaki küçük bir tarla yolunun bulunması dahi kredinin reddine neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak da birçok arazimiz kullanılamamaktadır.

Yazının uzun olmasını göze alarak raporun tamamını sizlerle paylaşmak istedik.

Zira, durumu doğru analiz etmek açısından fotoğrafın tamamını görmekte fayda var.

Tablo ortada...

Türkiye'de mevcut şartlar değişmezse hayvancılık pek de sürdürülebilir gözüküyor.

17.07.2023

Eğer politikada bir değişiklik yapılmazsa arzdaki daralma talep üzerinde çok daha fazla baskı yaratacağı için tüketici açısından düne göre pahalı olan et ve süt ürünleri yarına göre ucuz kalmaya devam edecek.

Bizden söylemesi...

Temmuzda tek haneli enflasyon ancak özel siparişle olur!

Alaattin AKTAŞ

17 Temmuz 2023 Pazartesi

Şimdi başlığın altını doldurmak kaldı, çünkü en son söyleneceği bir anlamda en başta söyledim... Ayın ortasındayız ve fiyatların hızla düşmesi sonucunu doğuracak bir gelişme beklenmediğine göre temmuz ayı enflasyonu bu gidişle tek hanede kalmaz. İddialı bir söylem bu, biliyorum; ama gerekçelerim var.

Niye mi böyle söylüyorum, gelin tek tek irdeleyelim...

Enflasyonu tahmin etmeye yarayacak bir dizi veriye sahibiz...

Bunların başında döviz kuru geliyor. Biliyoruz ki kur ne kadar yükselirse fiyatlar üstündeki baskı da o kadar artıyor. Kur artışı başta ithal ürün fiyatlarını artırıyor, özellikle de akaryakıtı. Bir de bu sefer olduğu gibi ÖTV artışı yoluyla akaryakıtta tek kalemde yüzde 22 dolayında zam yapıldı mı, rekor enflasyon kaçınılmaz hale geliyor.

KDV'de yapılan genel artışı da unutmayalım.

Aynı şekilde her ne kadar temmuz enflasyonuna herhangi bir etkisi olmayacaksa da MTV artışı da var.

Akaryakıt ve otomobilden 3 puan

Akaryakıtta hafta sonu gelen ÖTV kaynaklı zamlarla birlikte aylık zam oranı yüzde 30'u buldu. Üstelik bu oran, ayın kalan günlerinde fiyatın artmayacağı varsayımına dayanıyor.

Akaryakıtın TÜFE içindeki ağırlığını tam olarak bilemiyoruz. Akaryakıtın ağırlığı otomobille birlikte veriliyor ve oran yüzde 10.

Otomobile de hemen her gün zam geliyor ve aylık artış ortalama yüzde 25-30 dolayında.

- Akaryakıt + otomobil; TÜFE'deki ağırlık yüzde 10.
- Akaryakıt + otomobil; temmuzdaki zam oranı yüzde 30 dolayında.
- Akaryakıt + otomobil; temmuz enflasyonuna etki 3 puan kadar.
- Gıdanın toplamdaki ağırlığı yaklaşık yüzde 25. Bu gruptaki ürünlerin en az yarısı motorin zammından bire bir etkilenecek. Başka hiç zam gelmemiş olsa bile yüzde 12.5'lik gruba motorin zammının etkisi 3.75 puan dolayında.
- Gıdadaki kalan yüzde 12.5 motorin zammından etkilenmese bile, ki bu pek mümkün görünmüyor, genele yayılan yüzde 10 dolayında bir zam var. Yağlar, şeker, çay, başta ekmek olmak üzere unlu mamuller zamdan nasibini alan ürünler. Meyve sebze de dalgalı bir seyir var ama patates ve soğan yeniden yükselişe geçti. Gıdanın 12.5'inden yüzde 10'luk zamlarla gelecek yansıma 1.25 puan.
- KDV'si yüzde 8'den yüzde 20'ye çıkarılan temizlik ürünlerinin TÜFE'deki payı da meçhul. Bu payı yüzde 5 kabul etsek bile TÜFE'ye yalnızca KDV artışı kaynaklı yansıma yarım puanı aşacak.
- KDV'nin yüzde 8'den 10'a ve yüzde 18'den 20'ye çıkarılması yüzde 2'ye yakın bir artış demek. Bu durumdaki ürünlerin payının da yüzde 50-60 arasında olduğunu varsayabiliriz. Bu durumda yalnızca KDV artışı kaynaklı zam oranı 1.25 puan dolayında olacak. Bunları topladığımızda bulduğumuz oran 9.75 puan.

Özellikle motorin zammının tüm mal ve hizmetlere olması gerekenden daha yüksek oranda yansıtılacağından da kimsenin kuşkusu olmasın! Dolayısıyla yaşanacak temmuz enflasyonu "normal koşullarda" yüzde 10'un kesinlikle altına inmeyecek, tek hanede kalmayacak.

TÜİK ne açıklar, bilemem!

Benim tahminim çift haneli oranların başlangıcı; yüzde 10-11 arası. O da çok iyimser bir tahmin, çok iskonto edilmiş bir tahmin. Elimde daha fazla veri olsa elbette daha detaylı bir çalışma yapmam mümkün ama en azından madde ağırlıklarını bile bilmiyoruz artık.

Dolayısıyla daha detaya inme şansım yok. Ancak mevcut durumun tek haneye kesinlikle işaret etmediğini bir kez daha vurgulamam gerek.

TÜİK'in ne açıklayacağına gelince...

Keşke bilsem!

Dolardan TÜFE'ye: "Sensiz gitmem!"

Fiyat artışının nasıl seyredebileceğini görmek için öncelikle döviz kuruna bakmak gerekiyor. İşte bu yüzden dolar kuru ve TÜFE ilişkisini gösteren iki grafik hazırladık.

Birinci grafikte 2021'in ağustos ayını 100 kabul edip bir seri oluşturduk. 2021'in ağustosunda 100 olan TÜFE bu yıl haziranda 240'a, dolar ise 272'ye çıktı. Dolarda bu ayın ilk yarısında 26 lira olan ortalama ayın tümünde aynı düzeyde oluşursa doların endeksi temmuzda 307'yi bulacak. Dolar haziranda yüzde 17, temmuzda da şu anki duruma göre yüzde 13 arttı. Grafikte dolar-TÜFE makasının son iki ayda nasıl açıldığı çok belirgin. Bu fark temmuzda biraz olsun kapanır mı, ne dersiniz?

Hareketli ortalamaya göre artış

Dolar ve TÜFE'nin aylık artış ya da azalışları çok keskin olabiliyor. Bu yüzden oranları üçer aylık hareketli ortalamaya göre hesapladık. Dönem Eylül 2021-Temmuz 2023. Tabii ki fiyatlarda son veri hazirana ait.

Dolarda temmuz ortalaması yukarıda belirttiğim gibi 26 lira olursa üç ay önceki ortalamaya, yani nisana göre yüzde 35 artış gerçekleşecek. Doların yüzde 35 arttığı mayıs-haziran-temmuz döneminde acaba fiyatlar ne kadar artacak. Fiyatlarda son üç aylık dönemin artışı haziran itibarıyla yalnızca yüzde 6. Makas çok açık.

Dolarda üç aylık dönem için en yüksek artış yüzde 59 ile 2021'in aralık ayında oluşmuştu. Bu orandan hemen sonra 2022'nin ocak ve şubat aylarında yüzde 31 ve 32'lik üç aylık toplam TÜFE artışları yaşanmıştı.

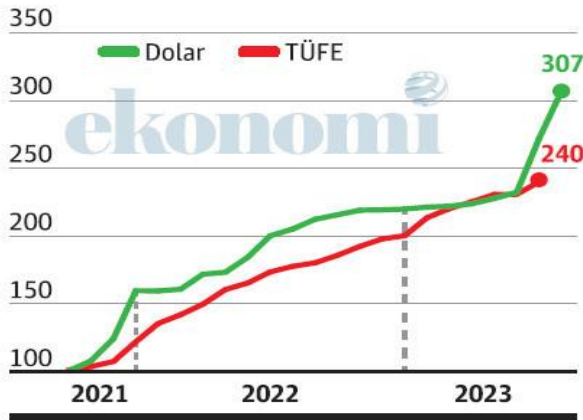
Çok kabaca şunu söylemek mümkün; belli bir dönemde oluşan toplam dolar artışı biriki ay gecikmeyle yarı oranında TÜFE artışına yol açıyor.

Dolayısıyla temmuz sonunda en az yüzde 15 dolayında üç aylık bir TÜFE artışı beklenmeli. Yani mayıs-haziran-temmuz toplamı olarak. Bu üç ay toplamının yüzde 15 olması, temmuzdaki artışın yüzde 10-11 arasında gelmesi demek.

Yani girişte belirttiğim oran bu şekilde de doğrulanmış oluyor.

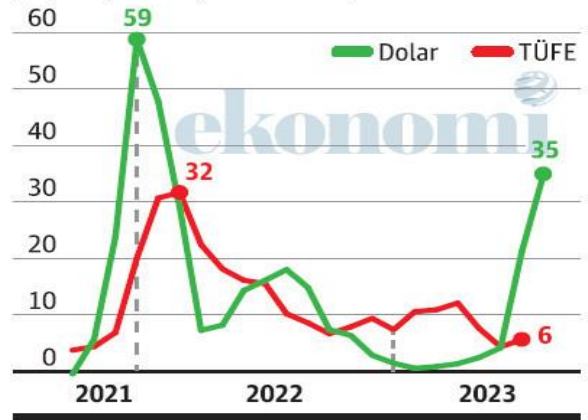
Bu fark kapanmayacak mı yani!

(Eylül 2021-Temmuz 2023)
(Ağustos 2021=100)

Dolar-TÜFE bağı kopmadı,

ertelendi! (Eylül 2021-Temmuz 2023)
(Üçer aylık artış oranları-%)

Akaryakıt-TÜFE bağlantısı da aynı sonucu veriyor

Akaryakıt fiyatında iki temel belirleyici var.

Bunlardan biri döviz kuru.

Diğeriye Türkiye'deki ürün fiyatlarının belirlenmesinde esas alınan Cenova'daki borsada oluşan fiyatlar.

(Bu arada akaryakıt fiyatı olarak benzin ve motorinin ortalama fiyatını dikkate aldığımızı belirtelim.)

Hafta sonu alınan ÖTV kararı üçüncü ve çok belirleyici bir etken olarak devreye girdi.

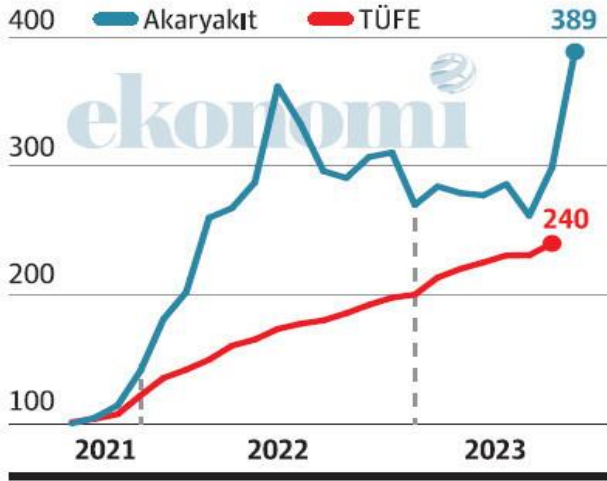
Akaryakıt bir anda yüzde 22 dolayında zam gördü. Benzin ve motorin fiyatlarının ay sonuna kadar aynı kalacağı varsayımına göre oluşacak temmuz ayı ortalama fiyatı da hazirana göre yüzde 30'luk bir artışa işaret ediyor.

Dolar ve TÜFE için olduğu gibi bu kez aynı grafikleri akaryakıt ve TÜFE için hazırladık.

Akaryakıt ve TÜFE'nin yolculuğu

(Eylül 2021-Temmuz 2023)

(Ağustos 2021=100)

Akaryakıt tırmanışa geçti

(Eylül 2021-Temmuz 2023)

(Üçer aylık artış oranları-%)

Ağustos 2021'de 100 olan akaryakıt endeksi temmuzda 389'a tırmanıyor. Fiyat endeksi ise haziran için 240. Makas çok ama çok açıldı.

İkinci grafiğimiz üçer aylık ortalama artışları gösteriyor. Akaryakıtta üç aylık en yüksek artış yüzde 84 ile 2022'nin mart ayında oluştu. O aylar dövizin tırmandığı, TÜFE'nin de rekorlar kırdığı aylardı.

Son ÖTV zammıyla birlikte temmuz ayında oluşan fiyat, son üç aydaki zam toplamının yüzde 36'ya ulaştığına işaret ediyor. Dikkat ederseniz dolardaki artış da aynı dönem için yüzde 35 düzeyinde.

Akaryakıtın yüzde 36 zam gördüğü son üç aydaki fiyat artışı ne olacak peki? Hazirandaki üç aylık artış yüzde 6. Makas ne ölçüde kapanacak? Temmuzda yüzde 10 dolayında bir artışın geleceğini akaryakıt- TÜFE endeksi de gösteriyor.

Bu gidişle IMF'yi dahi arayacağız

Şeref OĞUZ

17 Temmuz 2023 Pazartesi

Cebimizdeki hırsız, kamu kılığında genelde gece yarısı, **Resmi Gazete** ile gündüz ise **etiketlere yapışarak** geliyor **bizi soymaya...** Son **zam darbesi** yine **vergiden** geldi ve akaryakıtta **ÖTV oranlarında artışa** gidildi; motorine, benzine **5 lira**, LPG'ye **4 lira** ilave oldu. KDV dâhil benzin, motorin **6 lira** arttı.

Şu anda **yolda olanlar** veya **deposuna yakıt koymaya gidenler** görecek ki **benzinde 34 lira**, **motorinde 32.60 lira** yazacak istasyon tabelasında... Diyebilirsiniz ki “**zaten bekliyorduk, ÖTV'si KDV'si derken, pompa soygunu diner.**” Bu iyimserliğinizden bir miktar **bana da ödünç** verseniz...

IMF NASIL BİRİYDİ?

Aslında **IMF'li günleri yaşayanların** çocuklarının bu sorusuna vereceği cevap, üç aşağı beş yukarı şöyle olurdu; “**evladım, Cottarelli diye biri vardı hayatımızda. O geldiğinde, bakanlar dâhil herkes esas duruşa geçerd, zira IMF'nin Türkiye şefiydi. Dediği dedikti ve ekonomiyi yola koymakla görevliydi.**”

Sonra 2000'li yıllarda **Kemal Derviş** geldi, **ekonomi düze çıktı**. AK Parti de **bu mirasın üzerinde** IMF'ye olan borcu kapattı, gitti. Arkasından şunu söyledik durduk; “**IMF insansız ekonomi ister, acı reçete içirir, kemer sıktırır.**” Zaten dünyada IMF'den yolu geçip hakkında **hayır dua okuyan** ülke yok gibi...

İKİ SORU İKİ CEVAP

Peki, neden IMF'yi arıyor olacağız?

Çünkü **bol keseden yiyip içmek** bitti, **yandaşa candaşa** verecek para kalmadı. **Vergiler, zamlar** derken, seçim sürecinde verilenler, **misliyle geri** alınıyor. **Heterodokstan rasyonele dönelim** derken, **yolun vatandaşın cebinden geçeceğini biliyorduk** ama **bu kadarını IMF dahi yapmazdı** eleştirileri var.

IMF'leşmek işe yarayacak mı?

Pek değil, zira **ekonomide açtığımız gediği, IMF bile kapatamaz**. Bu yüzden IMF'yi dahi arayacak tedbirler (!) gelecek. İlginç olan **IMF'nin parasından ziyade duası makbuldü** ve ülkede IMF gözetimi varsa, orada **abuk sabuk harcamalar, gösteriş, debdebe, seçim yatırımı, ulufe** olmaz. **Vatandaşın kemerini sıkmada IMF'leşiyor** fakat **kamu harcama disiplini**nde heterodoks sürüp gidiyor.

NOT

BUNLAR DAHA İYİ GÜNLERİMİZ, ÇOK DAHA BETERLERİ GELECEK

Torba yasa ile gelen **vergi zamları, emekliyi es geçmeler, akaryakıt, daraltılan istisnalar, KDV artışları...** Yetmedi mi? **Durun, daha yeni başlıyoruz**. Henüz sıra **konuta, gıdaya, ulaşım, enerjiye, eğitime**, tüm **kamu hizmetlerine** gelmedi. Meraklısı, **gece yarısı Resmi Gazetesini** takip edebilir.

Peki, **üretim cephesinde neler oluyor?** Sanayiciler misal **bu hengâmede nasıl ayakta kalacak** ki üretebilsin, ihraç edebilsin ve ekonominin çarkları dönebilsin? İstanbul Sanayi Odası Başkanı **Erdal Bahçivan'a** kulak veriyoruz;

“Geçmişten miras kalan **ezber reçeteler**, ekonomik hayatı **beklenmedik durumlarla** karşı karşıya bırakabilir. Kamu maliyesinin zor durumunu anlamakla birlikte; **sanayimizin rekabet, maliyet ve finansman gücünü** giderek zorlayacak **zamların, vergi artışlarının** önümüzdeki günlerde **durgunluk ve enflasyon risklerini artıracağını** görüyoruz.”

Ben daha beterini bekliyorum ve kamunun kendi harcamalarını sürdürebilmesi için **ülkedeki varlıkların satışından, sermayeye el atmaya dek** daha radikal (!) tedbirler göreceğiz diyorum. Misal **Servet Vergisi** ya da **Varlık Vergisi** demeyeceğiz ama **para her kimde ise cebine çökeceğiz**. Üstelik tüm bunları, **Mehmet Şimşek zalimi (!)** ve yandaşı **insafsız Guvernörümüz** yapmış (!) olacak.

Rezervde erime durdu TL'de arttı

Naki BAKIR

17 Temmuz 2023 Pazartesi

Merkez Bankası, müdahale satışlarına son veren yeni yönetimin gittiği radikal politika değişikliği ile rezerv biriktirmeye başlarken, TL'nin değerinde erime de hızlandı.

Önceki dönemde “yaktığı” dövizleri yeniden toplamaya başlayan Banka'nın swaplar dahil net rezervi 6 haftada 18 milyar dolara yakın artış gösterdi. Ancak aynı dönemde dolar kuru 6 liradan fazla yükseldi; TL yüzde 23,6 devalüe oldu.

Brüt rezerv 110,4 milyar dolar

**Merkez Bankası
“yaktığı” dövizleri
yeniden topluyor.
Yeni yönetimin iş
başında olduğu 6
haftada 18 milyar
dolara yakın net
rezerv birikti.**

**Bankanın brüt
rezervi 26 Mayıs-7
Temmuz arasında
12 milyar dolar
artarak 110,4 milyar;
“eksi”lerdeki net
rezervi de 17,6 milyar
dolar artışla 13,2
milyar dolar oldu.
Takasla elde ettiği
emanet dövizler
hariç net rezervi hâlâ
eksi 48,1 milyar dolar.**

Merkez Bankası verilerine göre, Banka'nın swap yoluyla elde edilmiş (emanet) dövizleri de kapsayan brüt rezervleri 30 Haziran-7 Temmuz haftasında 1 milyar 829 milyon dolar artarak 110 milyar 410 milyon dolara yükseldi.

Bir haftada altın rezervleri 852 milyon dolar azalarak 40 milyar 580 milyon dolara gerilerken, döviz rezervleri 2 milyar 681 milyon dolar artarak 69 milyar 835 milyon dolara çıktı. Brüt rezervlerdeki erimenin durması ve Merkez Bankası'nın yeniden rezerv biriktirmeye başlamasında, önceki yönetimin kesintisiz başvurduğu döviz satışlarına son verilmesi etkili oldu.

“Eksi”deki net rezerv 13,2 milyar dolara çıktı

Brüt rezerv hacminde, 7 Temmuz itibarıyla 97 milyar 249 milyon dolar olan; bankaların zorunlu karşılıkları ile Merkez Bankası'ndaki döviz mevduatları ve diğer dövizlere dayalı yükümlülükler de yer alıyor. Bu tutar 30 Haziran-7 Temmuz haftasında yaklaşık 1,5 milyar dolar azaldı. Söz konusu hacim düştükten sonra Banka'nın 7 Temmuz'daki “net rezervi” 13 milyar 166 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Merkez Bankası'nın brüt, net ve swap hariç net rezervi (Milyon \$)						
	30 Aralık 2022	26 Mayıs 2023	30 Haziran 2023	7 Temmuz 2023	Değişim	
					Son hafta	26 Mayıs'a göre
Brüt Rezerv	128.754	98.457	108.586	110.415	1.829	11.958
Altın rezervi	45.850	41.939	41.432	40.580	-852	-1.359
Döviz rezervi	82.904	56.518	67.154	69.835	2.681	13.317
Zorunlu karş. vd. yük.	101.199	102.862	98.761	97.249	-1.512	-5.613
Net rezervler	27.555	-4.405	9.825	13.166	3.341	17.571
Swaplar	-71.005	-54.964	-60.139	-61.308	-1.169	-6.344
Swap hariç Net Rezerv	-43.450	-59.369	-50.314	-48.142	2.172	11.227
USD/TL	18,69	19,90	25,82	26,05	0,2	6,15

Net rezervler son haftada 3 milyar 341 milyon dolar artış kaydetti. 19 Mayıs'ta ilk kez eksiye geçen söz konusu swap dahil net rezerv, 2 Haziran itibarıyla eksi 5 milyar 697 milyon dolara kadar düşmüştü. 9 Haziran'da eksi 3 milyar 171 milyon dolara, 16 Haziran'da da 473 milyon dolarla yeniden artı düzeye yükselmiş, 23 Haziran'da 9 milyar 190 milyon, 30 Haziran'da da 9 milyar 825 milyon dolara çıkmıştı.

Swap hariç net rezerv

Merkez Bankası'nın açıklanan “net rezerv”i, swap yoluyla elde edilmiş emanet dövizleri de kapsadığı için gerçek net rezerv miktarını görmek için swapları bundan

düşmek gerekiyor. Söz konusu hacim, 30 Haziran-7 Temmuz haftasında 1 milyar 169 milyon dolar daha büyüyerek 61 milyar 308 milyon dolara çıktı.

Swaplar düştüğünde Merkez Bankası'nın net rezerv tutarı anılan haftada 2 milyar 172 milyon dolar artarak eksi 50 milyar 314 milyon dolardan eksi 48 milyar 142 milyon dolara yükseldi. Yurt içi para karşılığında yapılan döviz forward ve future'ların toplam net pozisyonu, başka deyişle yerli para karşılığı geçici süreyle takas edilen dövizlerin stok verisi, swap hacmini oluşturuyor.

Bu varlıklar Merkez Bankası kasasında bulunmakla birlikte gerçek anlamda elde edilmiş bir rezerv niteliği taşıyor. Buna göre, Merkez Bankası'nın kasasına, emanetler ya da yükümlülükler dışında ve kazanılmış nitelikte 48,1 milyar dolar yeni rezerv girmesi durumunda, net rezervi "sıfır"a yükselecek.

6 haftadaki net rezerv artışı

Yeni ekonomi ve Merkez Bankası yönetiminin iş başında olduğu 26 Mayıs-7 Temmuz dönemine bakıldığında; Banka'nın brüt rezervlerinin söz konusu 6 haftada 11 milyar 958 milyon dolar arttığı belirlendi.

Brüt rezervler 26 Mayıs haftasını 98 milyar 457 milyon dolardan kapamıştı. Banka'nın 26 Mayıs'ta eksi 4 milyar 405 milyon dolar olan, 2 Haziran'da 5 milyar 697 milyon dolara kadar inen (swap dahil) net rezervin de söz konusu 6 haftalık dönemde 17 milyar 571 milyon dolarlık bir artış yaşandı.

Merkez Bankası'nın geçici süreler için yerli para ile ödünç döviz edinimi olan swap işlemlerinin bakiyesi söz konusu dönemde 6 milyar 344 milyon dolar artarken, 7 Temmuz'da 48 milyar doların üzerinde bulunan swaplar hariç net rezervi de bu dönemde 11 milyar 227 milyar dolar büyüdü.

TL'de rekor değer kaybı

Yeni dönemde Merkez Bankası, kura müdahale satışlarına son vermesi ile birlikte rezerv biriktirmeye başlarken; eksiye düşmüş net rezervler yeniden artıya geçerek büyüme sürecine girerken, kurlar da hızlı yükseliş/TL'de ciddi değer kaybı yaşandı. 26 Mayıs'ta 19,90 TL olan dolar kuru, 7 Temmuz itibarıyla 26,05 TL'ye yükseldi. Söz konusu 6 haftada dolar TL karşısında yüzde 30,9 değer kazandı.

Başka deyişle TL, bu dönemde dolara karşı yüzde 23,6 oranında devalüe oldu. Ekonomi çevrelerinde, kurdaki yükselişte Merkez Bankası'nın frene basmaktan vazgeçerek kurun piyasa dinamiklerine uygun bir düzeye gelmesinin önünü açmasının etkili olduğu dile getirilirken, yükselişin nerede duracağı merak ediliyor.

Sadeleşme kararlarının etkisi

Ekonomi çevrelerinde, kurdaki yükselişte Merkez Bankası'nın sadeleşme kararlarının etkisine de işaret ediliyor. Bankaların menkul kıymet tesisi yükümlülüğünde değişikliğe gidilmesi, bilançolardaki Türk Lirası ağırlığına ilişkin yükümlülüğün yüzde 60'tan yüzde 57'ye düşürülmesi gibi düzenlemelerin etkili olduğu belirtiliyor. Yaşanan son kur yükselişi, birçok bankanın bilançosunda Türk Lirası'nın payını yüzde 60'ın altına indirmişti. Karşılıklara ilişkin yayımlanan kararda, sadeleşmenin kademeli olarak devam edeceği vurgulanıyor.

Kurda yükseliş sürece mi?

Kurda izleyen dönemdeki seyri, Merkez Bankası'nın izleyeceği faiz politikası ve sıkılaştırma hızının belirleyeceği ifade ediliyor. Hafize Gaye Erkan'ın Merkez Bankası Başkanlığına getirilmesinin ardından 22 Haziran'da yapılan ilk Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında politika faizi 650 baz puanlık artışla yüzde 8,5'tan yüzde 15'e yükseltilmişti.

PPK, Erkan başkanlığındaki ikinci toplantıyı bu hafta (20 Temmuz) yapacak. Öte yandan dolar/TL kurunda zirvenin 26- 30 bandında oluşacağı, ardından da ek sıkılaştırma ve ek sadeleşme adımlarının geleceği ve kurun bu seviyelerde kalabileceği yönünde tahminler yapılıyor.

Turizmde canlanmayla birlikte döviz girişinin artacağı, TL'deki değer kaybının yabancı yatırımcılar açısından TL finansal araçlara yatırımı cazip hale getirdiği, bunun da kurun daha fazla yükselmesinin önüne geçeceği, genel olarak kurların düzeyindeki seyrin, izleyen dönemde Türkiye'ye girecek yabancı sermaye miktarına endeksli olacağı kaydediliyor.

Ticaret Bakanı'ndan enflasyon formülü...

Ferit Barış PARLAK

17 Temmuz 2023 Pazartesi

Ticaret Bakanı Ömer Bolat, geçtiğimiz hafta yaptığımız sohbette, gıda enflasyonu ve verimlilik için, “Üretici ile tüketici arasındaki yolu kısaltmalıyız” dedi...

41 yıllık üretici olarak, “Bunun yolu üretici kooperatifçiliğini geliştirmek.” diye adres de gösterdi...

*

Gelişmiş ülkeler, bu sistemle geliştirdi üreten/geliştiren sektörlerini...

*

Örneğin balıkçılık: Japonya ve ABD’de kooperatifler aracılığı ile büyüyor... İnsanlar, el ele üretiyor...

Problemleri “birlikte” çözüyor... Gerektiğinde kendisini cezalandırıyor, “gelecek için” bir/iki sezon balık avlamıyor... Doğanın yasasına da, yazılı yasalara da saygı duyup ‘harfiyen’ uyguluyor...

*

Hollanda’da meyve-sebze üretimini ve pazarlamasını, pazarın yüzde 95’ini elinde bulunduran 15 kooperatif yürütüyor...

Eğitim, arz, talep, üretim, planlama, ihracat, maliyet kalemlerindeki olası sorunlar, elbirliğiyle çözülüyor... Çiftçi kendini güvende hissediyor ve bu sayede daha iyisini üretmeye odaklanabiliyor...

*

Almanya'da REWE; Japonya'da Nippon; ABD'de Farm gibi milyar dolarlık "binlerce şirketin", "kooperatifçilik"/"birliktelik" sayesinde bu seviyeye geldiği biliniyor...

*

Fazla veren Çin ekonomisinin temelini kooperatiflerin oluşturduğu görülüyor...

*

(Vergi artışları ve hammadde zamlarının tetikleyeceği üretimsizlik/verimsizlik/moralsizlik/kayıt dışını önleyebilmek için "gerçek üreticiye kazandıran kooperatifçilik" gibi modelleri geliştirmemiz gerekiyor...)

VELHASIL...

Geleneğinde halayı/horonu/barı, "el ele/kol kola vererek", "birbirine tutunarak" büyümek olan bir toplumuz... Buna rağmen, neden tarımda/sanayide "kooperatifler" büyütmedik/büyütemiyoruz?... Neden "bencillik kültürünü" büyütüyoruz?...

Ve sonuçta birçok alanda küçük azınlıklara kazandırıp, üretici/tüketici/ekonomiye kaybettiriyoruz...

*

Kooperatifçilik/verimlilik kültürünü edinebilmemiz için kendine/birbirine/ ekosisteme güven, çabalayana/alanda ter dökene saygı/övgü/ödül gerekiyor...

Abdulkadir Selvi

Ekonomideki gelişmeleri nasıl okumalı

Erdoğan'ın 200 işinsanıyla çıkacağı Körfez turunun ekonomik yönü ön planda. Türkiye, kalabalık işinsanlarıyla çıkılan yurtdışı gezilerini Özal zamanında öğrendi. Türkiye'nin ihracat hamlesi böyle başladı. Demirel, Abdullah Gül ve Cumhurbaşkanı Erdoğan ise bunu daha ileriye taşıdı. Bir zihniyet devrimi yaşandı. Demirel'in deyiimiyle "Bir cent'e muhtaç olan" Türkiye'den yıllık 250 milyar dolar ihracat yapan Türkiye'ye bu şekilde ulaşıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan önce Körfez ülkelerini Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan ziyaret etmişti.

ERDOĞAN'IN KÖRFEZ TURU

Körfez gezisi bize çok şeyin ipucunu veriyor.

- 1- Yabancı sermaye girişinde doğrudan yatırımlar çok önemli. Çünkü aynı zamanda istihdam artışına imkân sağlıyor. Erdoğan'ın Körfez ülkelerini ziyaretinde, yatırımların start'ını verecek ve istihdam artışını destekleyecek anlaşmalar imzalanacak.
- 2- Türkiye teknolojisini, tarımını, çeşitli sektörleri doğrudan yatırım desteğiyle daha da büyütecek. Bazı alanlarda da üretim üssü olacak. Bununla beraber ortaklık ve doğrudan yatırımlarla Türkiye'ye kaynak girişi hızlanacak.

İLGİ GÖSTERDİKLERİ SEKTÖRLER

- 3- Körfez ülkeleri Türkiye'de özellikle gıda tedarik zinciriyle yakından ilgileniyor ve tarladan tüketiciye gidecek noktaya kadar her alanda bulunmak istiyorlar.
- 4- Bunu yanı sıra deprem sigortası, altyapı, yenilenebilir enerji, ulaştırma gibi sektörlerde de Körfez ziyaretinde önemli anlaşmaların imzalanması bekleniyor.

Körfez gezisinin ekonomik boyutu ön plana çıkıyor. Ama sadece ekonomi alanında değil diplomatik, siyasi, güvenlik ve sosyo-kültürel olarak büyük etkileri olacak.

Türkiye ile Körfez ülkelerinin geçmişte olduğu gibi çok daha yakın ilişkiler kurmasının kapılarını açacak

KRİTİK FAİZ KARARI HAFTASI

Bu vesile ile ekonomiyle ilgili gelişmeler hakkında bir tur yapmak istiyorum. Merkez Bankası geçen ayki Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında 27 ay sonra ilk kez faiz artırmıştı. Politika faizi yüzde 8.5'ten 15'e çıkarılmıştı. TCMB ve ekonomi yönetiminin yaklaşımı da kademeli, veriye dayalı adımlar atılması, faiz artışını da kademeli olarak yapmak yönündeydi.

Zaten Şimşek geçtiğimiz günlerde verdiği mesajda, ekonomi politikalarının kısa vadede fiyat istikrarını ve finansal istikrarı hedeflediğini belirterek "Kararlılıkla, kademeli olarak bu süreç yönetilecektir" demişti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan da ekonomi yönetiminin politikalarını desteklemiş ve atılan adımlara yeşil ışık yakmıştı. Hatta NATO dönüşü uçakta, ekonomide rasyonel zemin vurgusu yapmıştı.

FAİZ ARTIŞI OLACAK MI

Uzun tartışmaların ardından yeni bir PPK toplantısı daha geldi, çattı. Merkez Bankası yeni faiz kararını 20 Temmuz Perşembe saat 14:00'te açıklayacak. Piyasalarda genel beklenti faizlerin 500 baz puan daha artırılması yönünde. Ancak benim beklentim ve gördüğüm politika faizinin 20'ye ulaşmayacağı şeklinde.

Merkez Bankası faizi hızlı artırarak piyasaları rahatlatırken bir taraftan da toplumun bazı kesimlerini ve iş dünyasını da zora sokmak istemiyor. Bu yönde önemli bir hassasiyet gözlemliyorum. Sonuçta faiz artışının yatırımların önündeki en büyük engellerden olduğu herkesin malumu.

FAİZ ORANLARI NE OLABİLİR

Bu hafta ekonomi çevrelerinde yaptığım görüşmelerden böyle bir çıkarımım oluştu. Çok büyük bir sürpriz olmazsa faizin yüzde 16.50-17.00 civarında olabileceğini düşünüyorum. Ancak şunu unutmamak gerekiyor ki sonuçta her ay PPK toplanıyor ve ekonomideki gelişmeler, alınan kararların etkileri başta olmak üzere tüm veriler yeniden gözden geçiriliyor.

HER AY İZLENİYOR

Hem siyaset hem ekonomi cephesi kademeli olarak faizin "belirli ölçülerde" ve "düzenli olarak" artırılmasında görüş birliğine varmış durumda. Yani izleyen aylarda da Merkez Bankası ihtiyaç görürse faizleri yükseltmeye devam edecek.

ŞİMŞEK'İN MESAJLARI

Ekonomi yönetimine ilk geldiği andan itibaren, dengeli ve kademeli adımlar atacağını söylüyordu ve planladığı şekilde adım atmaya devam ediyor. Bakan Şimşek'in tweet'lerini tekrar tekrar okuyorum. Her bir satırı adeta gizli bir mesaj içeriyor.

Merkez Bankası "temkinli ve dengeli" faiz artışına giderken enflasyondaki gelişmeleri de elbette çok yakından takip ediyordur.

ŞİMŞEK'İN GRİ LİSTE HASSASİYETİ

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek önceki gün Türkiye'nin içinde yer aldığı "gri listeye" yönelik açıklamasında, bu durumun sermaye akışının gayrisafi hasılanın yüzde 7.6'sı kadar azalmasına ve sendikasyon kredilerinde maliyet artışına neden olduğunu söylemişti.

OLUMSUZLUKLARI ÇOK

Bu durumun diğer olumsuzlukları ekonomi yönetimi tarafından şöyle sıralanıyor:

- Muhabir bankacılık ilişkilerinde ilave tedbirler
- Dış ticaret ve bankacılık işlemlerinde gecikme
- Vatandaşlarımızın, şirketlerimizin, büyükelçiliklerimizin finansal hizmetlere erişiminin kısıtlanması, FSAP ve benzeri finansal sistem değerlendirme raporlarının fon şirketlerince dikkate alınması
- Kongo, Suriye, Uganda gibi itibar riski
- Myanmar gibi kara listeye alınma riski.

ŞİRKETLERİMİZİN FİNANSMANA ERİŞİMİ KOLAYLAŞACAK

Dolayısıyla şirketlerimizin finansmana erişimini kolaylaştıracak en kritik adımlardan biri bu olacak gibi görülüyor. Ülkeye kaynak girişi için kolları sıvayan ekonomi yönetiminin temel olarak çözmesi gereken problemleri alan. Şimşek'in tüm mesajlarında net olan şu ki Türkiye bu konuda kararlı, eminim ki en kısa sürede bu listeden çıkacak ve sermayenin önündeki en büyük engellerden biri bertaraf edilecek.

AKARYAKITTA ÖTV

SON dönemde ekonomi yönetiminin attığı her adım, aldığı her karar yakından izleniyor. Özellikle vergi ve harçlarda yapılan artışlar doğal olarak hepimizi çok yakından ilgilendiriyor. Cumartesi gecesi yayımlanan kararnameyle akaryakıtta ÖTV ciddi miktarda artırıldı. Bu kapsamda benzin ve motorinde 5 liralık artış oldu. Hepimiz bu karardan etkileniyoruz, canımız yanıyor.

Ekonomi yönetiminin, yaklaşık yedi yıldır akaryakıtta maktu ÖTV tutarlarını artırmadığını öğrendim.

1- Ancak büyük deprem felaketinin yaralarını sarmak için ciddi bir kaynağa ihtiyacımız olduğu şüphesiz. Depremin ortaya çıkardığı 100 milyar dolarlık bu maliyetle, açığı çok yükselmiş bir bütçenin ortaya çıkardığı kaynak sorunu var.

2- Bir siyasetçi olarak Mehmet Şimşek doğrudan kendi vatandaşına dokunan tedbirleri alırken eminim ki çok rahat değil. Ancak bütçenin durumu ve ciddi bir kaynak sıkıntısının oluşması sonunda siyasetçilerin de elini kolunu bağlayabilir.

Biz bunları konuşurken Şimşek'in Merkez Bankası Başkanı ile Türkiye'yi temsilen G20 yolunda olduğunu öğrendim. ABD Hazine Bakanı Yellen'in yanı sıra Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası Başkanı ve Yardımcısı, Singapur Maliye Bakanı ile de görüşmesi bekleniyor..

İbrahim Kahveci

Evlatlarınızı niye kurban ettiniz?

Türkiye uçuyor mu yoksa batıyor mu?

Ben hiç uzatmadan söyleyeyim: Batıyoruz... Hem de çok feci şekilde batıyoruz.

Türkiye'nin batmasının dün gece akaryakıtta yapılan yüzde 25 zamlarla hiç alakası yok. Hatta seçimden sonra akaryakıtta ortalama yüzde 78 zam yapılmış olması ile de bir alakası yok. Tam tersine bu zamlar bütçe disiplini açısından gerekli zamlardır.

Seçimden sonra **yapılan ve hala daha yapılacak olan zamlar ülke için kötü değil, tersine iyi şeylerdir.**

Ama burada soru şu: Bu zamlara neden ihtiyaç duyuldu ve bu zamlar neden bu kadar yüksek. İşte burası kandırılan seçmenin kendine sorması gereken sorulardır.

Eğer ülkenizde iyi bir finansal ekonomi ve iyi bir kalkınma ekonomisi uygulayamazsanız zamlara mahkum olursunuz.

Sizler Boğaziçi Üniversitesi'nde yaşananları umursamıyorsanız bu zamların kaynağını da bilmiyorsunuz demektir.

Sizler 1 milyar dolarlık köprüye 10 milyar dolar Hazine garantisi verilmesini sorgulamıyorsanız bu zamları da istiyorsunuz demektir.

Ülke siyasetçileri lüks içinde yaşarken sizler bunu dert etmiyorsanız zamları da dert edemezsiniz demektir. Vs vs...

Şimdi konumuza giriş yapalım:

Bir ülkede kısa vadede ekonomi yönetiminde finansal yaklaşım önemlidir. Mesela cari dengeyi sağlamak için kısa vadede faizler üzerinden tüketimi vs etkileyerek cari dengeyi iyileştirebilirsiniz.

94 krizinde bunu yaptık, hatta 2001 krizinden sonra da bunu yaptık... Hatırlayın 2018 seçimlerinden sonra da bunu yaptık.

Bakın aradan kaç yıl geçmiş ve hala cari denge için finansal yöntemler kullanıyoruz. Yazık etmişiz ülkemize...

Oysa **cari denge orta-uzun vadede üretim ve değer artışı ile sağlanır**. G.Kore, Almanya örnekleri gibi... Türkiye üretimde bir miktar artış sağlıyor ama değer artışında sıfır noktasındayız. Daron Acemoğlu bunu "2006'dan beri teknolojik ilerleme durdu" şeklinde açıkladı.

Teknolojimiz ilerlemediği gibi geriliyor... Bilim bu ülkede bitmiş de haberimiz yok.

Beyin göçünü "giderlerse gitsinler" mantığında karşılıyorsanız aslında sizler evlatlarınızı kurban ediyorsunuz demektir. Daha çok domates, daha çok hıyar üreterek kim kalkınmış?

Yüksek teknolojik ürün ihracatımızın oranı yüzde 6'lardan yüzde 3'lerin altına geriledi. Daha neyi soruyorsunuz?

Peki bu neyi getiriyor?

TEPAV'dan H. Ekrem Cunedioğlu "Türkiye'nin ücret sorunu: Neden asgari ücreti çok konuşuyoruz" çalışmasına bakmanızı öneririm. Evlatlarımızı nasıl kurban ettiğimizi orada göreceksiniz.

Ben bir kaç not vereyim:

1- Türkiye'de asgari ücrete bağımlı çalışan sayısı yüzde 40 seviyelerindeyken Avrupa'da bu oran yüzde 10'un altındadır. (Bu bir şey değil, asıl felaket alttaki verilerde)

2- Özel sektörde **asgari ücret ve asgari ücretin en fazla bir katı ücret alanların oranı %91'lerde** seyrediyor. Yani, gerçekten yüksek ücret alanların oranı yüzde 10'ların altında. Ve şimdi kamuda en düşük memur maaşı 22 bin lira ilan edilip özel sektörde çalışan yüzde 91'lik kesime ne muamelesi yapılmış oldu????

3- Ücret artışı en fazla asgari ücrette ve asgari ücretin 1,5 katı olan ücretlerde oluyor. Yüksek ücretlerde artış çok daha geride kalıyor. Ücret geçişkenliği daha iyi bir ücret yerine **daha kötü bir ücret şeklinde** olarak düşük ücret düzeyine doğru yol alıyoruz.

4- Türkiye’de istihdam vasıflı işler yerine vasıfsız işlerde yoğunlaşıyor. Avrupa’da düşük ve yarı vazıflı istihdam oranı %56,9’da iken Türkiye’de bu oran %76,1’dir. Kısaca **köle olmuşuz ve vasıfsız işlerde çalışıyoruz**. Yani kimse yüksek ücret beklemesin... Vasıflı iş artmazsa ücretler de artmaz.

5- Yüksek vasıflı istihdam artışı (2014-2022) Türkiye’de yüzde 2,9 iken Avrupa’da yüzde 4,1’dir. Hala vasıf artıramıyoruz. Son iki yılda (2020-2022) **istihdam artışının yüzde 75,7’si yarı ve düşük vasıflı işlerde** gerçekleşmiştir. Kısaca Türkiye’de vasıflı işyeri sayısı hem az hem de artışı da çok sınırlı.

6- Yüksek **vasıflı işlerde de ücretler artmıyor**. Mesela 2014 yılında yüksek vasıflı işlerdeki ücretler asgari ücretin 3,2 katı iken 2022’de bu maaşlar asgari ücretin 2,2 katına gerilemiştir. Hatta yüksek vasıflı işyerlerinde bile çalışanların yüzde 18,4’ü asgari ücretli hale gelmiştir.

7- Türkiye’de **istihdam hizmet ve tüketim sektörlerine odaklı** geliyor. İstihdam artışı teknolojik temele dayalı makine sektöründe yaşanmıyor. Bu durum ücretlerin artışının önündeki en büyük engeldir.

8- Hizmet ve tüketime dayalı 5 sektörde son 8 yıllık dönemde **1,6 milyon yeni istihdam** sağlanıyor ama bunların **%86,3’ü asgari ücretle** çalışıyor.

9- Son 8 yılda 20-24 yaş grubunda yaşanan istihdam artışının %86’sı da maalesef asgari ücretle çalışıyor. Ve asgari ücret kök ücret haline gelerek uzun yıllar kimse bu ücretin dışına çıkmayı hayal bile edemiyor.

10- Son 8 yıldaki 20-24 yaş grubunda yer alan yükseköğretim mezunlarının da ortalama ücreti asgari ücrete doğru hızla geriliyor. 2014 yılında asgari ücretin 1,73 katından 1,32 katına erkeklerde, 1,56 katından 1,18 katına da kadınlarda düşüş yaşandı. Kısaca üniversite mezunları da asgari ücrete mahkum hale geldi.

Yıllardır üzerinde çalıştığım meseleler. Mesela Mutluluk ve Umut Endekslerine bakıyorum (geçmişte yazdım bunları):

1-İleri yaş grubu ve alt eğitim grubu 2003-2015’e kadar üniversite mezunlarından daha az mutlu ve umutlular ama 2015 sonrası bu tablo değişiyor. Acaba **alt eğitim grubu ve ileri yaş grubu 2015 sonrası neyi keşfettiler de üniversite mezunları bu keşfi göremiyor**.

2-Her grupta mutluluk ve umut düzeyi düşüyor ama AK Parti’nin ilk 2 döneminde üniversite mezunları çok mutlu ve umutlu iken şimdi herkesten daha karamsarlar.

17.07.2023

Sahi ne oldu? Neden bu bakış açıları değişti ve **gerçeği kim görüyor?** Yüksek eğitilmişler mi alt eğitilmişler mi? İler yaşı grupları mı gençler mi?

Bir ülkede değer yaratıcı bir adım atılmıyorsa aslında o ülke yıkılıyor demektir. Bir ülkede geleceğe yönelik umutlar bitiyorsa o ülke de beyin göçü hızlanarak artar demektir.

Ücret artışı için kimse asgari ücret, asgari emekli maaşı ve asgari memur maaşı gibi kamunun belirleyeceği ücretlere bakmasın. Aslında **herkesin dikkatini “ülkedeki ortalama ücrete” yöneltmesi gerekiyor.**

Cari dengeyi ve fiyatları orta-uzun vadede bu şekilde sağlayabiliriz. Aksi halde zamlarla, faizlerle sadece günü kurtarır ama geleceğimizi karartırız.

Evlatlarımızı ömür boyu asgari ücrete mahkum ederek aslında kurban ettiğimizi ne zaman anlayacağız? Hz İbrahim’e İsmail’i kurban ederken yüce yaradan evladını kurban etme demişti. Acaba bizler şimdi evlatlarımızın geleceğini neden ve ne için kurban ediyoruz?